

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 26.—
za pol leta " " " 13.—
za četrt leta " " " 6.50
za en mesec " " " 2.20
za Nemčijo celoletno " 29.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " " 12.—
za četrt leta " " " 6.—
za en mesec " " " 2.—

V upravi prejemam mesečno K 1.70

SLOVENEČ

Inserati:

Enostopna petitvrsta (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . " 13 "
za trikrat . . . " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostopna petitvrsta (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izven tistih nedelj in
praznikov, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6.
Avstr. poštne bran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
bran. račun št. 28.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 16 strani.

Vsi edini.

Ves slovenski narod je danes edin v tem, da vojsko balkanskih držav proti Turčiji pozdravlja. S. L. S. kot politična voditeljica Slovencev se tudi v tem oziru čuti eno z našim ljudstvom. Zmage črnogorskih junakov, ki so prvi za orožje zagrabili, so tudi naše zmage. Zavest solidarnosti Jugoslovancev glede njihovih najvažnejših političnih ciljev preveča danes vse slovanske rodove, ki bivajo od Mure doli do Soluna. To je, kar v prvi vrsti tu z odkritim veseljem konstatiramo.

Naši monarhiji spričo sedanjega položaja ne preostaja drugega kakor da se postavi s svojimi simpatijami na stran balkanskih narodov. Edino to je v interesu naše države, edino to je logično, vsako drugo stališče bi bilo skrajno škodljivo in bi nas zapletlo v nevarno situacijo, iz katere bi ne našli izlepa izhoda.

Danes je čas, da se Avstrija spomni, da je od zgodovine poklicana biti branik krščanske kulture proti osmanstvu, da je njena prihodnost, njena moč in njen razvitek odvisen od tega, kako bo s svojim moralnim ugledom in s svojo dejansko silo podpirala Jugoslovane na Balkanu, da ima tu pred seboj neko kulturno poslanstvo, ki je ne sme žrtvovati nobenim drugim pomislekom.

Različni modrijani, zlasti višji finančni krogi upajo, da bosta Avstrija in Rusija mogli skupno nastopiti proti težnjam balkanskih narodov, kar bi bilo seveda Nemcem in Mažarom skrajno všeč. Usodna zmot! Rusija stoji za balkanskimi državami in na Sazonove izjave ne moremo dati ničesar. Ako je uradna ruska politika danes se rezervirana, pa je vsa ruska javnost prešinjena navdušenja za osvobodjenje balkanskih Jugoslovancev in zato se bo ruska uradna diplomacija, ako res še ni gotova, kaj bi storila, slej ali prej morala postaviti na stran Bolgarom, Srbom in Črnogorcem. O tem sploh ni mogoče dvomiti. Rusija pa ima danes tudi moč svoje stališče v koncertu veslel uveljaviti. Nemčija ne bo riskirala

vojske z Rusijo, Francija še manj, Anglija pa je tudi z Rusijo in Francijo trdno zvezana; kar malokdo pomisli, je to, da jih ne vežejo danes samo gotovi politični, marveč predvsem veliki gospodarski interesi — tudi Rusijo in Nemčijo. V konfliktu z Rusijo bo Avstrija čisto gotovo ostala osamljena.

Kar mnogim dela pri tem težave, je vprašanje Sandžaka, poti do Soluna. Ne rečemo, da bi to ne bilo v našem gospodarskem interesu, vendar je krivda avstrijskih državnikov, da je prišlo tako daleč, da so šanse za nas v tem oziru tako slabe. Kako bomo danes kaj anektirali, ko ne vemo, komu bi kaj priklopili? Včeraj so v ogrski delegaciji samo proti imenu »avstro-ogrski monarhiji« protestirali! Monarhije ni, njej se ne da nič inkorporirati. Avstrija ne more nič anektirati, ker protestira Ogrska, dasi dajemo mi za vsako osvojenje dve tretjini krvi in dve tretjini denarja, Ogrska zase tudi ne more nič pridobiti, tega mi ne moremo pustiti. Bosanci niso državljani monarhije, so samo podložniki cesarja. Tak dualistični unikum, kakor je danes naša država, je za kako teritorialno ekspanzijo nesposoben.

Prva skrb Avstrije je danes ta, da ustvari v svojih lastnih mejah vzdržljive razmere. Pasti mora dualizem, ukiniti se mora brezpostavno stanje na Hrvaškem, storiti korak za ujedinjenje Jugoslovancev. Potem moremo stopiti v stik z Jugoslovani na Balkanu, se lahko sporazumemo z Rusijo, lahko govorimo tehtno besedo v Orientu. Za zdaj pa bi bila največja politična napaka, če bi se naši državniki postavili težnjam balkanskih narodov sovražno nasproti. Če se balkansko vprašanje ne bo dalo rešiti čisto tako, kakor si naši državniki žele, pa se naj reši v korist balkanskih držav, saj je krivda naših merodajnih krogov, da vlada na jugu nam neprijazno razpoloženje.

Slovensko ljudstvo, vsi Jugoslovani v okvirju monarhije, žele, da zmaga stališče njihovih bratov, našo diplomacijo pa moramo resno pozvati, naj stori zdaj to, kar je neobhodno potrebno, edino pametno, edino mogoče: monarhija mora stati na strani onih, ki se bore za svojo svobodo!

Balkansko vprašanje.

Dr. Ign. Žitnik.

Malo je držav v Evropi, katerih zgodovina je tako poučljiva, kakor povestnica turške države. Ta je pisana z ognjem in mečem, pretkana in prepletena s spomeniki na potoke in reke prelite človeške krvi, posejana z razvalinami starodavne grške in poznejše krščanske kulture. In ta »sramota Evrope« je žalostna posledica in strupeni sad zelene zavisti in rumene nevoščljivosti, ki nikdar ne izumre. »Les envieux mourront, mais non jamais l'en- vie«. Že koncem 17. stoletja in posebej v 18. stoletju so evropski diplomati je napovedovali turški državi pogin, že car Nikolaj I. je izgovoril krilate besede o »bolniku ob Bosporu«. Ta bolnik še živi in ne more umreti, ker ga zdravniški kulturne Evrope mažejo s čudotvornim balzomom in bašejo z redilnimi kapljicami iz svojih temnih laboratorijev. Nad sto let že tli pod pepelom na Balkanu, vedno pogostejše se unemajo grozni požari, vedno glasneje kliče krščanska raja na pomoč, toda evropsko gasilno društvo je le za parade, brigalne so brez vode, cevi razpokane in poveljniki si ob ognju nažigajo svoje pipe. Bolnik ob Bosporu je že davno spoznal svojo bolezen in večkrat obljuboval zdravnikom, da hoče zmernejše in rednejše živeti. Pa vse obljube so ostale prazne; bolnik je postal apatičen in zgane se le tedaj, ako mu puščajo debelo kri ali odrežejo kos gnjilega telesa.

Turški polumesec je pričel mrkati in ugašati, ko je v drugi polovici 18. stoletja Rusija pričela resno misliti na oporoko Petra Velikega. Bogati naravni zakladi razsežne države so ležali mrtvi, ker je bila država na jugu in severu odrezana od morja. Car Peter je odprl pot do Vzhodnega morja, nadaljno pot do Atlantskega morja so mu zapirali tedaj mogočni Švedi. V Azovu se je Rusija prerila prvič do Črnega morja. Iz tega morja pa vodi edina pot na svetovni trg skozi Bospor mimo Carigrada in skozi Dardanele. Ako druga velesila zasede Carigrad, je Rusiji prerezana na jugu žila življenja. Carigrad v ruskih rokah pa je zopet za Evropo kol v telesu. Zgoditi se torej ne sme

ne prvo ne drugo, Turek naj živi, bolnik naj se zdravi. To je tečaj balkanskega vprašanja.

Turki sami predobro vedo, da so jim ravno evropske veledržave najboljše zaveznice v bojih proti balkanskim narodom, ki žrtvujejo kri in premoženje za osvobodjenje iz večstoletnega suženjstva. Dne 23. grudnia 1876 se je v Carigradu zbrala konferenca velesil. Isti dan je zvit Midhat paša slovesno proglasil novo turško ustavo (Kanun i essassy), ki navaja temeljna načela državne uprave in zagotavlja svobodo tiska, pouka, shodov, peticij in druge lepe reči. Mogočni zastopniki evropskih držav so dobro vedeli, da je vsa ta ustava le komedija prekanjenega Midhata, toda razšli so se brez zagotovila, da se bodo reforme tudi izvršile. Prepričani pa so bili tudi turški državniki, da je bila tudi konferenca le gola komedija. Diplomati se niso zbrali, da bi ozdravili bolnika, ampak da drug drugemu gledajo na prste, ki so jih lizali ob pogledu na bogati plen. Zato je ostalo vse pri starem — status quo —, kakor ga zopet sedaj priporočajo evropski kirurgi. Zanimivo je, kar je tedaj pisal turški dostojanstvenik, ki je imel priliko opazovati intrige diplomatov. On piše ravno pred rusko vojsko: »Strahom poslušaj Evropa, kaj se kuha v Carigradu, vojska ali mir. Turčija želi mir, da se odpohi po dolgoletnih bojih in si zaceli rane slabe državne uprave. Priznamo, da je slaba naša uprava. Mnogi možje, ki jih je poslušal sultan, so bili brez razuma in izkušnje. Vse to je res, vse to priznamo. Toda napake teh mož so le negativnega značaja. Njihova nesposobnost je pač zapirala pot do napredka, ni pa neposredno povzročila ljudske nevolje, vstaj, pobojev, klanja in požiganja. Vzroki so drugod in tam bodi tudi odgovornost za sedanje razmere.«

Te besede more tudi danes turški domoljub iz isto opravičenostjo zabrusiti v obraz Evropi, ako ni mladoturek. Evropski idealisti, ki hočejo Turčijo pomladiti in jo privedi na pot političnega, gospodarskega in socialnega razvoja, ne pomislijo, da Turek ne bo nikdar napravil reda v svoji državi, ker tega ne zna in ne more, tudi ko bi hotel. Med zapadno, recimo, krščansko in mohamedansko kulturo in svetov-

LISTEK.

Dominik.

Zivotopis starega patriota.
Napisal Ks. Koblar.

Med starimi ljudmi srečujemo vedno več Jeremij. Nekateri pač tožijo samo zato, ker so se postarali; leta princsejo nadložnost in z njo jamravost, vendar toži vsak samo čez tisto, kar mu je bilo vedno posebno pri srcu. Ni še hvalil dosluženi gospodar novega gospodarstva mladih in tožil čez nekdanje oderuštvo, ni še tožil onemogel delavec čez nekdanjo nezavednost in suženjsko podložnost nižjih delavcev in hvalil sedanjega gibanja in zahtevanja pravic do življenja, in ni se še nasmejal star bogatin sedanjemu prometu, da bi pregnal bridkosten spomin tistih časov, ko je še morala petorica hlapcev voziti dan za dnevom težkih parizarij blago na daljno postajo — saj je bilo takrat lepše, bili so drugi ljudje, drugačne kupčije, prostejše gospodarstvo. V daljavi se zdravna vse, v srce stopa sladka otožnost minulega in zagreni sedanje vrvenje za kruh in obstanek.

Poznal sem takega človeka, a čisto posebne vrste, ker ni bil star; saj je bil fant, ki se nikdar ni postaral, a živel

je najnesrečnejše življenje sedanjih ljudi. Ni se mogel živjeti ne v nove navade, ne v zapovedi višjih oblasti — skratka, bil je nevaren revolucionar, ki je hotel svet prevrniti nazaj.

To je bil naš Dominik, moj rojak — še več, bil je moj prijatelj.

Edino njemu je bilo od zgoraj usojeno, da je moral celo življenje trpeti same izgube in objokavati padec nekdanje slave domačega kraja in prelepih navad, predvsem pa pravic. Odkar je bil on na svetu, so se ljudje tako izpremenili, da še svojih rojakov ni mogel več priznati za brate pred širokim svetom.

On edini je še nosil križast telovnik in čepico z židanim priveškom, pa samo za veliki zvon; nekdanj je imel tudi škornje čez koleno, pa v neki hudi tiski jih je moral prodati, na Veliki in Binkošni ponedeljek ter na Sv. Petra je po fantovsko naklenil škrlatast telovnik z dolgo vrsto gumbov — samih evancgare, in takrat ga je po fantovsko zapel samo zgoraj — predvsem pa je bil še edini stari streljavec s topiči.

Kar topil se je v samem veselju, ko je pripovedoval, kako junaško se je boril za pravice streljanja, kolikrat je orožnikom ušel v grme in jim prav pred nosom izstrelil topič; vedel je z letnicami vred imena onih mož postav, ki so bili nasprotni njegovim pra-

vicam, o vsakem je bila cela dolga zgodba z dialogi vred. Samo enega dogodka ni rad pripovedoval — kako je pri streljanju oslepilo njegovega najboljšega prijatelja. Nekaj dni pred vsako slovesnostjo ali večjim praznikom se je ves pomladil. Takrat ga je župan že vnaprej pričakoval. »Dominik, kaj ne zaradi strela?« — »Seveda, brez strela ni praznika, ali boš napravil prošnjo na glavarstvo?« — Župana je namreč tikal, kakor vse, ki so bili mlajši kakor on. Potem je že skrivaj pobiral denar »za strel«, seveda samo pri fantih. »To je fantovska stvar« — je poudarjal vedno. »To bodo pokali!« In ko je zapel veliki zvon, se je oglašil na griču strel. »Dominik že odgovarja,« so pravili vsi povprek. Še dvakrat, trikrat je počilo, potem pa je utihnilo in vsi so spet vedeli, da si je Dominik sam uradno dovolil streljanje — in za tako slovesnost je rad žrtvoval par dni zapora. Potem pa je bilo za vedno prepovedano, nihče ni hotel dati »za strel«, in Dominik je obupno izrekel pomenljive besede: »Zdaj ni več Boga, ker se ne sme povzdigniti praznika.« Zato je odslej pobil pazil, da je bilo o praznikih na oltarjih vedno vse, kar je predpisoval stari kodeks v spominu raznih Dominikov. »Vsi svečniki,« »Velika svetilnik,« »Stari rožasti pri« itd.

A Dominik ni bil eden tistih, ki jih povzdigne njih ime samo, ker je

edino daleč naokrog — on je bil poto-mec rodbine, ki je nosila vse tradicije in bila živa knjiga naše zgodovine. Dominik je vedel natančno zgodovino francoske vlade v domačem kraju, našel po vrsti vse župnike od pamtiveka in natančno pomnil, koliko se je v tej in oni dobi zmanjšalo navdušenje za dobre stvari, in ko je videl, da je vse njegovo pridigovanje zastoj, da je današnji svet mrzel za vse nekdanje lepo in dobro, je jezno odšel.

Njegov oče je bil nočni čuvaj — še v onih slavnih časih, ko so goreli še plavži in se je pripovedovalo okrog fužinske peči nebroj pravljic. Dominikov oče sam je srečaval Kvaternico, videl, kako so duhovi pri stari pokopališki cerkvi opolnoči orglali in peli, srečal nebrojkrat med enajsto in eno uro duhove in skoro vedno napovedal bližnjo smrt — ker je videl pri tej ali oni hiši spomin. Bil je poznan junak, saj ga je varovala močna sulica, ki jo je nosil kot edini gospodar noči in vojak sv. Florijana. Vso to dedščino je prevzel baje po očetovi smrti Dominik sam.

Tu moram žal prekiniti način življenjepisa in vestno začeti svojo pripoved, kajti konec znamenitih mož vedno zahteva vestnosti v pripovedovanju.

Dominika je celo življenje trla izguba, da je z očetovo smrtjo padla tudi slavna služba nočnega čuvaja. »Kraj je

Kupujte, naročajte srečke »Slovenske Straže«. Srečka samo eno krono!

nim naziranjem je tolika bistvena razlika, tolik prepad, da ju ne izravna nobena sila. Politične in kulturne organe hočejo vcepiti v socialno telo, ki je nevsprejemljivo in more roditi le oteklitne in mehurje, ki zastrupljajo kri. Tudi ko bi države hotele resno izvesti reforme v turški državi, upreti se jim mora turška ohola narava. Osmanska država je bila vedno le vojaška, cel njen zgodovina je nepretrgana vojska proti zapadni kulturi. Raj mohamedancev je v senci meča, vera njegova mu dopušča in vleva, da iztrebi »gjavra« kot osat na njivi.

Sicer pa hočemo v naslednjih člankih z dejstvi dokazati, da so ravno evropske države v prvi vrsti zadržavale vse reforme v Turčiji in so tudi odgovorne za sedanje in bodoče katastrofe na Balkanu. Vsi načrti reform so bili in so le hinavske pretveze, da zadržujejo likvidacijo turškega barbarstva. Posamezne države so le toliko časa sile na reforme, da so se v kritičnem in resnem trenutku mogle sultanu hliniti kot prijateljice za primeren bakšiš. Gotove države kot Anglija, so se celo bale reform, ki bi mogle preosnovati turško državno telo in posameznim narodom na Balkanu olajšati življenje. Ravno Angleži so tisti kramarji, ki se povsod vsiljujejo s svojo robo in izpodrivajo vsakega tekmeča. Angleška državnik Beconsfeld in Salisbury sta na berlinskem kongresu predlagala, naj Avstrija zasede Bosno in Hercegovino. O nagibih te dvorezne politike govorimo pozneje. Ko pa je Avstrija tekom 30 let zabilala mnogo milijonov v teh deželah in ustvarila pogoje za razvoj, so zagnali ravno Angleži največji krik, ko je avstrijski vladar leta 1908 proglasil trajno aneksijo. Vse to v zahvalo Avstriji za njeno prijateljstvo za časa burške vojske in ob raznih drugih prilikah. »For Harry, is an honourable man, so are they all, all honourable men.« Kako si moremo razlagati to kramarsko politiko? Angleži imajo v krempljih bogato Indijo, ki bi se rada otresla angleških pijavk. Skoraj tretjina prebivalstva, do 70 milijonov je mohamedanske vere. Za te store Angleži vse, kar morejo, da se morejo nanje zanašati proti večini prebivalstva. Turški sultan pa je kalif, verski poglavar vseh mohamedancev, torej morajo Angleži biti pokrovitelji izlama in sultana. To vendar zahteva politika? Mohamedanci v Indiji in Egiptu bi vriskali veselja, ko bi jih danes Angleži poslali Turčiji na pomoč.

Drugi razlog za Angleže, da ribarijo v kalnem, je trgovska spekulacija. Znan irski politik je pisal leta 1909: »Nevarnost je bila, da Turčija postane skladišče avstrijske in nemške trgovine. Angleška industrija in trgovina sta zadnja leta mnogo trpeli vsled tuje konkurence. In balkanski komite s sedežem v Londonu je krasno izvršil svoje delo. Nahujskal je Turke, da so uprizorili boj kot avstrijskega blaga. S tem so mnogo pridobili angleški trgovci in brodarji. Upamo tudi, da bo de novi turški parlament uničil vse nemške koncesije in vsa javna dela in podjetja izročil Angležem in Italijanom. Namen naš je, da ostane trajen boj kot avstrijskega blaga in da Angleži dobe vpliv na vso turško upravo dol

do mornarice. Mladoturki so dobro organizovani in v zvezi z angleškimi prostozidarji!«

Vzpričo teh in drugih dejstev je jasno, zakaj angleška vlada sedaj ni hotela pritrditi rusko - francoskemu predlogu, da velevlasti zagotove balkanskim narodom reforme v zmislu prve turške ustave ali vsaj zakona iz leta 1880. In kakor je usoden sedanji boj in klic balkanskih kraljevin, ravno tako pa tudi razumemo psihologijo stoletja zatiranih in tolikrat prevaranih narodov na Balkanu. Ti narodi tudi niso več politični otroci. Spoznali so, da na njihovih hrbtih Turek drva cepi za tujo samogoltnost. Prepričali so se, da ostala Evropa nima resne volje in da bi morali še v nedogledno bodočnost prenašati nečloveški jarem. Kri ni vzklopela v trenutku, premišljeno so vse štiri države zagrabile za orožje in iznenadile vnani svet. Pred sto in več leti je pisal Voltaire v znani satiri: »Ko bi ti narodi ne brusili mečev, poginili bi lakote. Kazni ne zaslužijo, pač pa oni leni barbari, ki sede v svojih pisarnah, mirno opazujejo mesarsko klanje in še Boga hvalijo...« Iz časnikov so izvedeli državniki, da so štiri balkanske države v eni in isti uri odredile mobilizacijo svojih bojnikov. Slabo izpričevalo za diplomate, ki sede in se zabavajo v Belgradu, Sofiji, Atenah in na Cetinjah. Še slabše pa je izpričevalo, ako so slutili in vedeli, pa roke križem držali. Čuvarji miru so spjali ali pa pustili v svoji onemoglosti in nesoglasju, da puška govori.

Belokranjsko-liška železnica.

Ta prog, za katero si je pridobila S. L. S. največ zaslug, je pričela vzemirjati naše sodržavljane onstran Litve, dasi se po Liki ni še niti pričela graditi.

V seji ogrsko-hrvaške delegacije je pokazal veliko nevoljo, da se bo ta prog, gradila, zastopnik Reke dr. Vio. Ko je najprej pokazal na pomen te proge za Avstrijo, dejal je: »Hvala za to prog, in za zvezo avstr. drž. železnice z ogrskimi.« Zahteval je, naj se vsaj zgradi iz Ogulina direktna zveza z Bihačem v Bosni. Strašil je, da bo Avstrija po novi železnici napredovala na škodo Reke.

Strah reškega zastopnika je sicer nekoliko opravičen, toda tem bolj so pa opravičene želje naših Belokranjcev in prebivalcev Like—Krbave, da jim bo država zgradila to prog, ki je za te kraje naravnost življenjskega pomena.

Kako važna bo ta prog, za našo Belokrajino! Prej zapuščeni kraji bodo potem zvezani s svetom. Dvignila se bo trgovina in poljedelstvo. Belokranjski kmet ni dosedaj mogel nikamor postaviti svoje pridelke na trg, da bi to ne bilo združeno z velikimi stroški, ne glede na čas, kolikor ga je bilo treba, da se je blago pripeljalo do železniške postaje. Na še slabšem stališču so pa bili hrvaški Ličani. Dežela rabi mnogo živil, predvsem koruze. Dežela je bogata na gozdih, a revna na pridelkih. Nima pa nikamor nobene zveze. V Liko so dobivali večino blaga potom Reke. Tam se je ukrcalo blago na parnike in pripeljalo za okraj Otočac v Senj, za okraj

Gospič v Karlobag in od tu na voze po 100 in več kilometrov daleč v deželo. Razumljivo je, da se je vse blago zelo podražilo na škodo ubogih seljakov. Zaslužili so pri tem reški prekupci in posebno pa madžarofilski Ungari-Croata, ki vozi ob hrvaškem Primorju. Ko se dogradi železnica, ki bo šla v sredini Like, bodo vsi ti izgubili lepe zaslužke. Kmetje v Liki pa bodo dobivali blago po mnogo nižjih cenah, ker bodo prevozní stroški dosti manjši. Ni čudno, če vse to ne de dobro zastopniku reških kapitalistov. Reška trgovina bo precej izgubila, pa to ni v nikaki primeri s koristjo, ki jo bodo imele Belokrajina—Lika in Dalmacija. Te pokrajine so pa vendar več, kakor pa nekaj reških spekulantov, to bi lahko tudi gospodje v Transilvaniji prevdarili.

Bolgarsko žensvo.

Bolgarsko žensvo se je, ko se je narod otresel turškega jarma, neverjetno hitro dvignilo iz ponižujočega stanja, v katerega je je uklonila turška samopašnost; saj so v žalostnih sužnih dneh veljali za Bolgarsko isti predpisi kakor za Turkinjo. Veliko zaslugu za tako hiter in temeljit preporod bolgarskega žensva ima nedvomno mati Ferdinandova, princezinja Klementina Orleanska, ki se je ob svojem prihodu v deželo vzela k srcu ljudski blagor, se postavila na čelo družabnega življenja in dobroteljske ter se zlasti zavzela za izobrazbo žensva in dekliškega šolstva. Danes je na Bolgarskem krog 200 dekliških strokovnih šol, ki so jih ustanovila in spočetka vzdrževala ženska društva. Ti zavodi nudijo dekletom gospodinjski pouk in so jako dobro obiskani. Od leta 1896. obstoji v Sofiji umetniška in obrtna šola, ki je odprta tudi za dekleta. Leta 1888. je bilo v vsej deželi 2370 ljudskih šol, leta 1909. že 4735; v istem času je poskočilo število učencev od 127.000 na 436.000. Takozvani progimnazij (srednjih šol) je bilo 1911. leta 296 z 1155 učitelji in 600 učiteljicami; obiskovalo je te zavode 32.405 dečkov in 13.074 deklic. Razven tega imajo za dekleta še posebej 12 dekliških gimnazij s 127 učitelji in 95 učiteljicami ter 4243 učenkami. Največje dekliške gimnazije so v Varni, Sofiji in Tirnovu. Nadzorstvo nad ljudskimi šolami v vaseh izvršuje župan in šolski odbor, v katerega se volijo tudi ženske.

Vseučilišče v Sofiji je odprto tudi žensvju; minulo leto je bilo poleg 1302 dijakov vpisanih 341 žensk. Ima pa bolgarska univerza juridično, modroslovno-zgodovinsko in matematično naravoslovno fakulteto; izobrazba zdravnikov in zdravstvo sploh se podaje v posebnih šolah in v bolnišnicah. Zobozdravništvo, ki je bilo preje v rokah brivcev in podkovnih kovačev, izvršuje sedaj do 170 zobozdravnikov obojega spola. Veliko zaslugu za ljudsko zdravje si je pridobila prva žena kralja Ferdinanda, kneginja Marija Lujiza, ki je ob svoji smrti v oporoki volila potrebna sredstva za ustanovitev porodnišnice in najdenišnice. Sicer Bolgari zelo ljubijo otroke in so ponosni, ako jih je hiša polna; za njih izobrazbo žrtvujejo dostikrat preko mej svojih gospodarskih sredstev. Zanje bi torej najdeni-

šnica ne bila potrebna, tem manj, ker je ljudska morala na visoko stopinji, se moški zgodaj oženijo in so nezakonski otroci prava redkost (leta 1907. jih je na tisoč prišlo 4,8); toda v deželi živi mnogo tujcev, Turkov, Grkov in Ciganov in radi teh je ta zavod velika dobrota. Na zelo visoki stopinji stoji bolgarsko babištvo; leta 1895. se je v Sofiji ustanovila babiška šola s triletnim (pri nas šest mesecev) tečajem. Do te dobe je bilo na vsem Bolgarskem le 14 diplomiranih babic, danes pa jih je do 220. Vsaka občina, ki ima 4000 duš, je obvezana vzdrževati izšolano babico. Splošni gospodarski in kulturni napredek Bolgarov se jako ugodno kaže v vplivu na družinsko življenje. Leta 1905. je bilo med moškimi v starosti 25—30 let le 254% samskih, med ženskami pa celo le 056%; med moškimi v starosti 30—35 let 091%, med ženskami 018%; med moškimi od 35—40 let le 019% samskih in med ženskami celo samo 006%. To so zdrave razmere.

Poučljiv socialističen poizkus.

V steklarnici v Albiju na Francoskem je izbruhnil štrajk. To ni nič posebnega. Kakor poročajo, so stavkarji sicer že pripravljeni sprejeti odlok razsodišča, toda začetkoma je bilo razburjenje veliko in obstanek podjetja v nevarnosti. Kar nas pa zanima, je dejstvo, da steklarnica v Albiju ni kapitalistično podjetje z delodajalcem in delavstvom, temveč zadržno delavsko podjetje, poizkus prevesti socialistične nazore v prakso. Zgodovina tega poizkusa je jako poučljiva. Začetkoma so poizkušali delavci sami opraviti vse: bili so akcionarji, voditelji, trgovinski zastopniki in rokodelci. To pa ni šlo. Sindikalistična delavska zveza se je morala odločiti predstaviti tovarni poseben tehnični upravni svet. Ta svet si pa zopet ni znal drugače pomagati, kakor da je izročil glavno vodstvo obrata enemu samemu tehnično izobraženemu možu, ki je res napravil kmalu red in spravil podjetje v pravi tir. Seveda je bil že vnaprej mnogim »zavednim« delavcem trn v očesu. Kaj je pomagalo ustanoviti socialistično tovarno, če naj bi imeli delavci zopet »direktorja«, to je — tirana nad seboj? Vse je bilo nezadovoljno in vrelo je že dolgo.

Sedanji konflikt je nastal radi meznega vprašanja. Kajti delavci, pravi delavci, so dobivali mezdo kakor pri kapitalističnem podjetju. Ravnatelj je pa hotel uvesti, v polnem soglasju s socialističnim načelom in z zahtevami, katere stavijo socialistični delavci sicer vedno, kadar imajo pred seboj kapital in delodajalca, dvoje novotarij: prvič, hotel je odpraviti mezdo na kose in uvesti časno mezdo; drugič, hotel je izenačiti mezde, vsi zaposleni naj bi dobivali enako začetno mezdo, ki bi se potem zvišala po stopnjah, ki bi bile za vse enake. Temu so se pa uprli razpihovanci. Razpihovanci so namreč aristokrati med steklarniškimi delavci; imajo najbolj odgovoren posel in največjo plačo: in svojim predpravicam se nočejo odreči za nobeno ceno. Nočejo, da bi se stavili na isto stopnjo, posebno ne finančno, kakor katerisibodi drugi delavci, ki opravljajo svoje delo brez vsake spretnosti ali umetnosti, kakor na primer težaki, ki pesek porivajo. Oni zaslužijo v Albiju do 14

propadela, se je reklo, »čemu nepotrebnih stroškov, vsak sam naj pazi na ogenj.«

In res, mlajši ljudje niso pomnili kakega večjega požara. Naenkrat pa se je pripetila velika nesreča — zgorelo je obenem več hiš, potreba nočnega čuvaja je bila s tem najboljše utemeljena — in Dominika je na stare dni zadela velika sreča, da je pel ponočne ure in lahko noč.

Buh in svet križ boži! Kulk špetera je že blu, ti boh Aškerc, zavle tebe med nam! Res, de s se tud ti rad špeteru, de s blu tud ti hud ket turšk poper, če t ker ni dau prou skus in skus, al če ie ker kej drgač mislu, kokr ie blu teb

pu vol. Use tu je res; al de uš kerkat še pu soj smrt prouzročvou tulk špetera, tulk reputajna, kulkr ga prouzručuješ, tega b pa jest nekol na biu mislu; tega b pa jest nekol na verjeu!

Jest pravem zmeri, če ker umre in se presel na un svet, pa nej u že moj prjatu al pa ne; jest pravem lepu: Buh t dej večem mir in pokoj, večna luč nej t svet in u mire pučivi, amen! Tu je lepu, prou in kršansk in tku sm reku tud tekat, ke se je preselu Aškerc na druh svet.

Ne ene besede nism več črhnu ud nega.

Ke mu pa že naš leberalci še na unmo svet na prvošja miru in pukoja, ke maja še zdej tak dirndej zavle nega, in sa ta špeter zanesl še clu u iblansk ubčinsk svet, no, s pa mislem: Če srumaka liberaln sunder in kvakajne na u motu in mu kratu večnga pučitka, mu ga tud mojej par besed na bo; bo tud moj »boltatuvajne« puterpežliu prenesu, kokr je mogu že u žeulejn prenašat leberalna foušarija in naprejmetajne.

Name rank Aškerc — Buh mu dej nebesa — ni biu nekol u sojmo žeulejn hud; ne, še prou rad me je mou. Še tekat, kedr je blu ta nar bl nataknem, se je pr »Zlat kaplc« rad h men usedu in se začeu prtužvat čez soje prjatle, čez soje leberalne prjatle. In nazadne, ke m je že use putožu, kuku sa mu druh rotušek uradniki fouš in kuku mu naprej mečeja, de je tku dobr plačan za upraut pa de nima nč, pud millem Bu-

gam nč, še tulk ne, ket pr staubnem udsek, je useli še prstavu: »Če že klerkalcem nistem pu vol, se m nč na fržmagu. Klerkalci maja holt uržah, de me učaseh ud kašne plati mal špikneja in m daja kašna pud nus; de me pa moj prjatli leberalci nosja pu zubeh, de m jh moj prjatli leberalci dajeja takele pud nus, tu me pa jezi, tu me pa tku hedu jezi, de b jh kar use skp u pest zmlou!« In useli je pr te prložnost iz taka jeza udaru ud pestjo pu miz, de se nama je useli ene par zlateh kaplc iz glažu razlil.

O, ti boh Aškerc! Če b ti šele zdej šlišu in vedu, kuku te zdej leberalci pu zubele nosja, tu b biu ti šele hud, tu! Tu b ti šele pu miz razbiju in zlate kaplce razlivu in na reku b čez dvakat, de b kerga še za uh na klofnu! No, pa zdej s na unmo svet in kokr je sam žepan gespud dohtar Taučur kunštaturu, se na morš več brant sojeh leberalneh prjatu. O, ti boh Aškerc!

Kua je blu treba u tork zvečer taga šundra pr ubčinsk sej, če je gespud dohtar Zajc lepu pametn in preudarn puvedu in prpuroču, de se nej nekar ta služba mestnga arhivarja prec na udda, ke se lohka ta gnar zdej še pršpara, ke, če je blu iblansk rotuž stu in stu let brez arhivarja, u že se zdej en čas lohka, kokr se vid. Gnar nej se pa za kej družga bl putrenga punuca. Za kua je blu treba taga šundra?

Jest stojim u tork zvečer pred rotužam pr tist štirn in čakam na en električen vuz, de b me u šiška ke du

Kankarata putegnu. Čakam in čakam in prašujem kundukterje, ker vuz pele u šiška, pa usak m udguvari, de tist vuz šele pride, de nej le še mal putrpim. Jest res še čakam, al tist vuz le na pride ud nekoder, tku, de me nazadne use glih prtuplejne mine in ja čm h nogam u šiška ubrat. Kar zaslišem vn iz rotuža en upitje in razsajajne, kokr de b se arestanti kej puntal, iz usega tega upitja se je pa ta nar bl vn šlišal: »Ni res! Ni res!«

Kua pa u ajgentlih tu? Al maja murde na rotuže tista baba u grif, ke je sit ukradla, al kal? Jest stujim in gledam gor u rotuž, kar se prdrvi ena ramunda gespudu vn iz rotuža in se razpršaja kokr čebele iz pajna na use plati.

Jest, kokr sm že ferbčen, stopm hitr za enem gespudam, za enem leberalnem ubčinskem svetnkam, ke sma že velik let prjatla in ga primem za rukau glih ke je tou stopt za vogu u tista gasca zraven urarja Sutnerja. »Ti, kua pa ste mel dons na rotuže tak dirndej? A sa se arestanti spuntal, al kal?«

»Kaj še! Ubčinska seja sma mel! Ja, glih prou, de sm te dubu! Ti, Pepe, puvej m no, a s ti puznou enga gvišnga Aškerc? Kua pa je biu prouzaprou ta člouk?« prašu me je leberaln ubčinsk svetnk zaupn.

»I, mestn arhivar je biu in bukile je pisu, pa zdej je že umeru! Kuku t je pa Aškerc zdej na misu pršou?«

»Eh, glih zavle nega sma se dons

hrankov na dan, medtem ko zaslužijo peskarji in drugi težaki le 3 franke! Razpihavalci so se torej zoperstavili zenačenju mezd, posebno pa uvedanju časne mezde mesto akordne. To pa je povsem nesocialistično. To je proti zahtevi enakosti. Toda tu odpove lepa teorija!

Tedenski pregled.

»Hrvaško-slovenska Narodna Zveza«, ki združuje hrvaško stranko prava in Vseslovensko ljudsko stranko, si je na posvetovanju hrvaško-slovenskega eksekutivnega odbora 9. t. m. na Dunaju izvolila za svoja načelnika dr. Mile Starčevića in dr. Ivana Susteršiča. — Državni zbor se skliče 23. t. m. — III. slovenski protialkoholni kongres se 17. t. m. vrši v Ljubljani. Sodelovali bodo tudi naši zdravniki in bo prireditelj nedvomno velikega pomena za dobro stvar. — Za ureditev gasilstva na Kranjskem je deželni odbor izdal na županstva in gasilna društva obširno okrožnico, ki vse gasilstvo podreja občinskemu, oziroma deželnemu nadzorstvu ter obenem zagotavlja podporo v vseh opravičenih slučajih. — Hidroelektrični konkurenčni projekt tvrde Janesch in Schnell na Završnici je radovljiško okrajno glavarstvo odbilo. — Za spojitev Spodnje Šiške z mestno občino ljubljansko je deželni odbor uvedel obravnavo. — Za načelnika deželnega kulturnega urada je deželni odbor imenoval dr. L. Pogačnika. — Za bolezní v ušesih, nosu in grlu se je v ljubljanski deželni bolnišnici na 1. kirurški oddelku ustanovila posebna služba, ki jo bo vršil specialist dr. Pogačnik. — Predor skozi Kapiteljski hrib pri Novem mestu, ki je dolg 240 m, so 6. t. m. zjutraj prebili. — V vevški papirnici je delavstvo stopilo v štrajk, ker je ravnatelj proti svoji obljubi hotel odpuštili nekaj starejših delavcev. — Novo deško semenišče v Gorici so 6. t. m. slovesno blagoslovili. — Strašna burja je 5. t. m. divjala v Trstu; na strehah in oknih je napravila veliko škodo. Tudi mnogo oseb je vrgla ob tla in so morali tri prepeljati v bolnišnico. — Pogorela je posestniku Klemenu Pretnar na Kupljeniku v Bohinju hiša in vsa gospodarska poslopja z vsemi pridelki in vsemi raznimi premičninami. — Umrli so: v Podravljah na Gorškem Janez Servicelj, p. d. Otič, vzoren gospodar in čebelar ter neustrašen bojevnik za pravice Slovencev; na Skaručini upokojeni župnik Ludvik Jenko; v Soteski pri Toplicah vpokojeni župnik France Bukovec; v Ljubljani vpokojeni okrajni glavar v Postojni Stefan Lapajna, star 57 let; v Spodnji Šiški hišni posestnik Karol pl. Ruž; v Spodnji Šiški sodar in hišni posestnik Jožef Novosel; v Kranju 66letna sodnikova vdova Franciška Kette; na Vrhniki 17letna hčerka pok. tovarnarja K. Jelovšek; v Gorici Katarina Čuk, žena zemljeknjiznega vodje; na Dunaju Martin Golob, posestnik od Sv. Antona v Slov. goricah; šel je na evharistični kongres, pri sinu je pa obohel in umrl; na Teharjih pri Celju 82letni Janez Goršek, bivši krajevni sodnik in občinski blagajnik; v Hočah pri Mariboru 33letni posestnik J. Narab; v Hrastniku, učiteleva vdova Marija Kren; v Arvežu odvetnik dr. Fischer; na Pragerskem tamošnji kolodvorski restavratorec Tröster. — Na Bukovju pri Postojni sta umrla na legarju gostilničar Jožef Jurca, vzoren mož, in nekdanji gostilničar Janez Jurca, istotako vzgleden mož. — V Muro je skočila in utonila žena radgonskega trgovca Mühr. — V prepad je padla in se ubila blizu Ajdovca na Dolenjskem kmečka gospodinja Marija Kaplan iz Vrbovca. Šla je plačat nek dolg, domov grede pa jo je dohitela noč ter je zašla v prepad. — Vlak je povozil 7 t. m. zvečer kajžarja Jurija Kalana na Trati pri Skofji Loki. — Na postaji Verd nad Vrhniko je tov. vlak 9. t. m. ob 3. vsled mogle pomotoma zapeljal na slepi tir, ki ga je lokomotiva razdrla in se zarila v zemljo. Mnogo voz se je razbilo, od službujočega osebja je bil pa le sprevodnik Bajc lahko ranjen. — Za notarja v Pazinu v Istri je imenovan Vladimir Senčar.

Godovi prihodnjega tedna:

- 13. nedelja, 20. pobjnk. Edvard
- 14. ponedeljek. Kalist, papež.
- 15. torek. Terezija, dev.
- 16. sredo. Gal. Maksima.
- 17. četrtek. Hedvika, kralj.
- 18. petek. Luka, evang., Just.
- 19. sobota. Peter Alkant.

Socialno zavarovanje.

Dr. Krek.

Dozdaj smo v pododseku rešili splošna določila in bolniško zavarovanje. Samo o bolniških blagajnah zasebnih železnic in državnih podjetij (§§ 107.—109.) še počakamo s sklepanjem,

spurekl. Tok bukle prauš, de je tu d pisa! Jest mam ene bukle duma, »Pau-lisa« se jm prau, ampak ud Aškerca še nism neko! nč šlišu.»

»Ti s pa fest! Aškerc je pisu druge bukle: pesm in take rči, ne pa »Pau-lihatac!«

»A tku! Ja drugeh bukl pa jest na puznam.«

»Pa s tud ti kej upou in razsaju pr sej?«

»I, sevede! Jest pa ta pust Slemšk sma še ta nar bl jula!«

»Kuku pa je tu, de se pol kregaš za neki, kar še na puznaš?«

»Sej morma, če čm pušten zastopat interese sojev vuliucu! A misleš, de je tu kar tku, ket pet krau za en groš, bt en ubčinsk svetnk? Mi morma ceu čas gledat na gespuda žepana, ket meskon-tari na sojga kapelmajstra. Če gespud žepan grdu pugledajja, morma mi tud grdu gledat; če gespud žepan na kerga zepujeja, morma začet tud mi rijut in če gespud žepan pu sojmu pudlne udarja, morma tud mi pu našeh pudlneh razbijat. Gespud žepan že veja, kuku se zastopaja interesi našeh vu-liucu; kedaj je treba grdu gledat, upit al pa ub pudl touči. Nam tu nč mar!

dokter se ministrstva, ki se jih to tiče, ne dogovore.

V zadnji, četrtkovi seji, smo sklenili, da v pododseku, če bo le mogoče, prihodnji teden izdelamo nezgodno zavarovanje. Ob zasedanju državnega zbora bo šlo bolj težko z našimi sejami, upamo pa, da dobimo za delegacijskega zasedanja nekaj časa. Velika večina v pododseku nas je te misli, ki sem jo že začetkom sporočil in cel čas poudarjal, da namreč v pododseku dovršimo posvet o vsem zakonu in šele, ko imamo vse gotovo, stopimo pred odsek.

Kar nas je prijatelj te reči, bi radi, da bi pododsek vsaj do Božiča izvršil svojo nalogo. Kar se bo dalo, bomo pospeševali to namero. Finančna uprava sicer ne bo vesela naše marljivosti, toda kjer se mora denar dobiti za vojaštvo, se mora tudi za prepotrebno socialno zavarovanje.

Prepričani smo pa vsi, da more to zavarovanje oživeti samo, če so vsi sloji in stanovi, ki se jih tiče, toliko spoznamni, da mu vsaj ne bodo nasprotovali. Upoštevati je treba delavce, pa tudi delodajavce in zdravnike. Ne smemo pa prezreti zlasti kmetov, ki je zanje reč popolnoma nova. Tu se mora za začetek olajšati, kar se da. Zame je jasno, da se brez dejanskega, prostovoljnega sodelovanja kmečkega ljudstva socialno zavarovanje v nameravani obliki ne more izpeljati. Ne mislim tu vsakega posamnika, ker je pač nemogoče, da bi se mogli prepričati ali predelati vsi nasprotniki; za večino gre. Te je pa treba!

To smo imeli tudi v pododseku pred očmi in razumnemu dokazovanju se je posrečilo brez težav uveljaviti v tem oziru nekaj sila pomenljivih določb. Novi sta ti-le:

1. Družinski člani, ki redno pomagajo v družini, so zavezani za starost in onemoglost se zavarovati. Ravno ta določba je dvignila veliko šuma. Razni matematiki so naračunavali preplašenim očetom tako-le: Pogledj, kar imaš sinov in hčera nad 16 let, boš zanje plačeval po kroni na mesec. Denimo, da jih imaš pet; to znaša na mesec po pet kron; zraven pa še zase, jih imaš šest, na leto je to . . . itd. To litanje poznamo. Da se tukaj že v konu jasno izreče potrebna omejitev, smo zdaj določili, da so le tisti rodbinski člani obvezani za zavarovanje, kateri delajo tako kakor tuji delavci, torej kakor pičani posli. Plačan posel n. pr. ne more na svoj račun nikamor v dnino, ne more zase delati domačih obrtnih del itd. Po ti naši določbi bode torej izvetih veliko število družinskih članov.

2. Za bolniško zavarovanje kmečkih poslov in delavcev smo poskrbeli v pododseku s posebno določbo, da se bodo snovale samostalne bolniške blagajne zanje: Če kaka kmetijska zadruga, ustanovljena na podlagi zakona 1902, hoče ustanoviti za posle in delavce, ki so v službi pri njenih članih, posebno bolniško blagajno, ji mora gosposka dati dovoljenje za to. Vsi imenovani posli in delavci so potlej, če deželni zbor tako sklene, zavezani, da so pri nji zavarovani. Po ti poti pojde. Doslej smo imeli v načrtu (§ 66.) določbo, da sme vlada krajevno tako urediti okrajne bolniške blagajne, da se pri tem ozira tudi na to, kako bi ljudi enega poklica čim najbolj spravila skupaj. Krajevno pa to ne gre. Še pri nas, ki imamo mnogo industrije, bi bila v vsaki taki bolniški blagajni velika mešanica raznih poklicev. Imenovani § 66. smo sicer pustili, dostavili smo pa k § 123. določilo v povedanem zmislu. Deželni zbori imajo v rokah poskrbeti

Mi morma tku delat, kokr delaja gespud žepan. Ja, Pepe, lepu te prosim, kam b pa pršli, če b delu usak pu sojem! Tu ja na gre! Tu b ja na bli zavedu muže! Pr ubčinskoh sejah morma skp držat, kar nas skp šliš. Sej se lohka pol med saba puguvarema tku kokr je prou. Sej glih zdela na štengah sm šlišu, ke je reku edn našeh ubčinskoh svetnku, eden tisteh, ke je ta nar bl pr sej razbiju in upou: »ni res, ni res!« gespude žepane na ušesa: »Gespud žepan, gespud dohtar Zajc je mou pa use glih prou dons, ke je reku, de b blu bl pametn, če b se ta gnar, kar b ga mogl dajat mestnmu arhivari, za kej bl putrebnga ubrnu. Nej pumislja, gespud žepan, kulk mustičku mam jest še pu Krakum in pu Trnovem za pustaut, ke sm jh našem vuliucem ublbu, gnarja pa neker nubenga.« No, pa gespud žepan sa ga zafknel: »Pejd, pejd iz tojem mustičkem! Sej sma mogl še tiste pudrt, ke s jh Trnovčanem du zdej pustavt, ne pa de b še nove pustaulat. Če jest ena reč enkat kunštiram je aus, pol nima nubedn druh nč več za guvort kokr

Boltatu Pepe iz Kudeluga.

za posebne kmečke bolniške blagajne. Najprej morajo seveda uvesti zadruga na temelju zakona iz leta 1902.

Obenem opozarjam na dve za kmečke gospodarje važni določbi gledé na bolniško zavarovanje. Prva pravi, da ima gospodar, ki bolnega posla oskrbljuje, pravico do njegove bolnišnine. Sedaj ga mora zastopj; zdaj bo dobil za to povračilo. — Druga pa določa, da sme gospodar, ki zagotovi svojemu poslu oskrbo v bolzni, zahtevati, da se prispevek v bolniško blagajno v tem oziru primerno zniža, saj od nje dobi posel samo zdravila in zdravnika v tem slučaju. V samostojnih kmečkih bolniških blagajnah se bo to vse lahko uredilo.

Pisal sem v prvem članku, ki sem v njem opisoval pododsekovo delo, da se je bati samo razburjenja v javnosti. Dozdaj ni hudega; tudi socialni demokratje pišejo še dovolj pametno in ne silijo preveč v demagogijo, samo zdravniki so lopili po nas in po vladi glasno in grobo. Naj se le potegnejo zase; za to imajo sveto pravico. Zamerim jim pa, da tako stanovitno prezirajo za nje tako silno važne in koristne reči, ki jim jih prinaša socialno zavarovanje po sedanjem načrtu.

Vrhnški lov.

»Slovenski Narod« je pred nedolгим časom prinesel dva dolga članka o vrhnškem lovu. Tu notri se očita med drugim županu Tršarju ter obč. svetovalcema Mulley-ju in Mayer-ju, da so vrhnško občino oškodovali za 30 do 40 tisoč kron. Kaj je torej na stvari?

Letos se je imel na dražbi oddati vrhnški lov, kateri pa je bil tako uničen in iztrebljen divjačine, da ni bilo najmanjšega upanja, da bi se dosegla primerna najemščina, če bi se oddal za dobo 5 let. Vsled tega se je sklenilo pri občinski seji oddati lov za dobo 10 let. Župan Tršar je pri nekem sestanku vaških podžupanov govoril, da upa, da bo lov znanprej precej dražji z ozirom na to, da se lov odda v najem po podobčinah. Ko se je pozneje na pristojnem mestu za to zavzel osebno, se mu je reklo, da to ne gre, ker je protizakonito.

Iz strahu pred tem, da se bo lov oddal po podobčinah, se je prejšnje lovsko društvo razšlo ter se je šele pred dražbo sestavil nov klub z načelnikom Mayerjem. Dražba lova je bila razpisana na 12. julija t. l. Da se je stvar tako daleč zavlekla, je krivo dejstvo, da je g. Lenarčič vložil prošnjo za svoj lastni lov, kateri leži v sredini vrhnškega lova.

Kljub temu, da se je župan osebno pri c. kr. glavarstvu potezal, naj bo dražba o priliki uradnega dneva na Vrhniki, to je 18. julija, je vendar glavarstvo razpisalo dražbo za 12. julija v Ljubljani, kar je bilo oklicano pred župno cerkvijo na Vrhniki dne 7. julija.

Tršar ni farbal liberalce, pač pa jih je nafari bal nek liberalen pristaš, ki je nasproti njim izjavil, da ne ve, kedaj se bo vršila dražba kljub temu, da se je dne 12. julija sam peljal k licitaciji.

Ta liberelec ni prav nič posezal v dražbo. Pozneje se je na Vrhniki bahal, da je imel od nekih Lahov iz Milana pooblastilo, zanje lov dražiti do 5500 kron. Tega naj se prime! Če je kdo občino oškodoval, jo je ta liberelec. Pretveza, da je bil obvezan vsled konvencionalne globe 500 kron, je bajka. On bi bil lahko zlicitiral lov za 20.000 kron, Lahom bi bil s tem prihranil 35.000 kron in bi bili Milanci vendar toliko kavalirski, da bi bili zanj plačali 500 kron. Ko je imela pozneje na Vrhniki gostilničarska zadruga svoj občni zbor, je že omenjeni liberalni resnicoljub zнова pogreval neresnico, da ni hotel licitirati iz strahu pred globo 500 K. Ko ga je nato prijel župan Tršar ter mu zagrozil s tožbo, mu je izdal pismeno izjavo, v kateri vse to prekljuje. Ta izjava je na razpolago. Lov je bil dosedaj veliko let oddan za 1245 kron na leto in sedaj ga je pa izlicitiral g. Mayer za 1500 kron na leto ali 15.000 kron za 10 let, kljub temu, da je lov za ves gozd g. Lenarčiča, kateremu je lastni lov priznan, manjši, in na dražbi noben ni hotel več dati.

In sedaj nekaj o Lahih iz Milana, ki so hoteli dobiti vrhnški lov. Bodi omenjeno, da je že lansko leto hodilo na Vrhniko na lov osem gospodov iz Milana. Po Vrhniki in Ljubljani se govori, da je bileden teh gospodov častnik laškega generalnega štaba. Ta sumnja ni neupravičena. Čujte! Lovski čuvaj, ki ga je minulo leto večkrat spremljal na lovišče, ve povedati, da ga je do 15krat postavil na raznih krajih železnice, zlasti ob mostovih, da bi ga fotografiral, a pokazal

mu ni niti ene slike. Ali je bilo Lahu za našo železniško progo in naše kraje? Čudno, da za to ne ve g. umirovljeni železniški strojevodja, socialni demokrat Oroszy, ogrski državljani. Ta mež je zadnje dni spravljal zopet ljudi skupaj za nov lovski klub, ki pravi, da dá občini za lov 3000 kron na leto.

In res se je zbrala večina članov Mayerjevega kluba in ves Oroszyjevih pristašev, katerim se je obljubilo od strani prvih, da se v korist občine odstopi lov za 3000 kron na leto ali 30.000 kron na deset let.

Ko je dobil Oroszy to zagotovilo, se je odpeljal takoj v Milan, dobil tam svoje bratce, laške državljane, po številu deset, ki so takoj po njegovem odhodu denar poslali na Vrhniko za lov!

Torej so zopet Lahovi vmes! Dokaz temu je originalno pismo »Societa Birra Milano« z dne 30. septembra 1912, v katerem se jasno izpove, da je v družbi 10 Milanskih Lahov, ki so denar za lov žene na Vrhniko odposlali. Ti ljudje torej hočejo biti tajno v klubu, ki je po liberalni kompaniji Oroszy-Košmerl-Kos ponujal 30.000 kron za lov Mayerju. Jasno kot beli dan je, da vlada takega kluba ne more potrditi. Zato je Mayer kratkoma odlovil kompanijo laških gospodov, ko so prišli k njemu po odstopno pismo.

Možje — Oroszy, Košmerl — Kos bi le radi lovili na račun laških gospodov na Vrhniki, kajti sami ti veljake ne morejo dati mnogo za lov. Vedno bolj pa postaja jasno, zakaj so Lah tako veliko obljubovali za lov!

Koliko je omenjeni trojici za občinske koristi, se vidi iz tega, ker je prišel Košmerl k nekemu članu Mayerjevega kluba ter izjavil: Odstopite nam lov Zaplano — pa bo vse dobro in če ne bomo pa rekurz vložili. In res, ker niso dobili Zaplane, se je pričelo hujskanje. Če bi pa dobili Zaplano, jim je potem deveta briga, ako bi se lov oddal tudi za eno samo krono.

In zdaj se poteguje za kmečke koristi socialni demokrat Oroszy, mož, ki je naravnost izjavil: »Kmet je največji lenuh sveta — šest mesecev dela, šest mesecev pa na peti leži.« No ja, Vrhnika že ve, zakaj so Lah njemu tako pri srcu! Naj bi raje Oroszy povedal kmetom, čemu on vleče že več let mastno pokojnino kljub temu, da je za lov vedno sposoben. In urar Košmerl! Ta da bi bil ljudski prijatelj? To ve povedati prejšnji lovski klub, v katerem je kot odbornik vedno glasoval, da naj se vsa divjačina pobije, a je dosledno tudi vedno stavil predloge proti vsaki odškodnini za storjeno škodo kmetu po divjačini. O Kosu ne govorimo. On ima dovolj opravka s svojimi klobasami.

Kdor ves položaj resno premisli, bo obrnil hrbet liberalni trojici, vedoč, da je vse to le liberalni manevar, napraviti pri pristaših S. L. S. na Vrhniki razdor. Razsodnosti naših ljudi zaupamo, da ne bodo šli liberalcem na lim ter morebitna nesporazumljenja uredili med seboj, kakor se spodobi možem in resnim pristašem stranke.

Slavka v Vevčah.

Vevško delavstvo stavka. Povzročilo je delavski boj v papirnici Leykamove družbe tole: Več mesecev že je lastnica papirnice, Leykamova družba, delala na to, da vrže na cesto starejše delavce, ljudi, ki so vse svoje moči v tvornici pustili. Res je bilo tudi več delavcev odpuščenih. Zelo je med delavstvom vrela, osobito, ker so vrgli na cesto pred mesci tudi predsednika tamonjšnega strokovnega društva tov. Jeriho. Že takrat je hotelo delavstvo stavkati, a ohladilo je mirno kraj osobito zato, ker je tov. Jeriha zastavil ves svoj vpliv, da delavstvo ni šlo zanj v boj. Minuli teden je pa delavstvo minila potpežljivost. Tvorniško ravnateljstvo je namreč odpovedalo delo nekemu delavcu, ki dela že nad 25 let v tvornici, obenem je pa tudi odredilo, da naj plačuje delavstvo s svojim akordom štiri delavce, ki vozijo papirne ovoje. Sploh je ravnateljstvo tudi drugače šikaniralo delavstvo. Vrč je prekipel. Ravnatelj je še z več neprimernimi izjavami razburil delavstvo. Trdi se, da je izjavil, da delavci, ko so čez 30 let stari, niso več sposobni za delo v tvornici. Medtem, ko so odpovedovali starim delavcem delo in žugali, da bodo še več starih delavcev vrgli na cesto, je pa tvornica sprejela na delo več novih, mladih delavcev. To je povzročilo, da je delavstvo minulo soboto zapustilo delo, a stavka ni dolgo trajala. Ravnatelj je za stopstvu delavstva izjavil, da ostane vse pri starem, to se pravi, da odpravi delavskim gmotnim koristim škodljive novosti, da ne bo nikogar odpustil in da vzame nazaj na delo starega delavca Ciglarja, kateremu je odpovedal delo in da, ker misli štirim delavcem iz obratnih razlogov delo odpovedati, ga bo odpovedal tistim delavcem, ki so zadnji prišli v tvornico. Mi-

nulo soboto popoldne je zato delavstvo prenehalo stavkati in pričelo zopet delati. Včeraj zjutraj, ko ni nihče nič novega pričakoval, je pa delavstvo presenetilo, ko je došlo v Vevče veliko orožnikov in komisar okrajnega glavarstva. V Vevče je po delavstvu opozorjen prišel tudi drž. poslanec Gostinčar. Nekaj bo, je šepetalo delavstvo, a mirno delalo naprej. In res je bilo. Ravnatelj je delavstvu sporočil, da hoče pet delavcev odpustiti, ker so bili na delavskem shodu glasni. Izbral da jih bo sam. Delavstvo je ta novica strašno razburila. Zablizgala je dopoldne tvorniška brizgalna, delavstvo se je zbralo na dvorišču. Ravnatelj je bil tako v strahu, da se ni upal niti priti med delavstvo, da bi mu ne bil nihče nič žalega storil. Med delavstvo je prišel tudi posl. Gostinčar. Med delavstvom in ravnateljem je posredoval vladni komisar. Delavstvo zahteva, da naj ravnateljstvo drži, kar je v soboto obljubilo. Ravnatelj naznani, da ne drži, kar je obljubil in da naj delavstvo v 15 minutah prične zopet delati, če ne vse odpusti. Ta aroganten odgovor je delavstvo umevno še bolj razljutil. Soglasno se je sklenilo, pričeti stavkati. Izvolilo se je stavarstvo vodstvo, v katerem so zastopane vse stranke. Upravnemu svetu Leykamove družbe se je vzrok stavke naznanil pismeno. Zaenkrat se nič drugega ne zahteva, kakor to, da se izpolni to, kar je že ravnatelj minulo soboto obljubil. O stavki in njenih razlogih je posl. Gostinčar obvestil takoj tudi v imenu delavstva kranjskega deželnega glavarja g. dr. Ivana Šusteršiča. Stavka je splošna, razpoloženje dobro. Ker so delavske zahteve popolnoma upravičene, trdno pričakujemo, da jim družbin upravni svet ugodil!

Vsem plemenitim človekoljubom!

Ena najvažnejših naprav, delo plemenitega in dejanskega človekoljubja je **Elizabetina otroška bolnica**. Misel, ki je ustanovila ta človekoljubni zavod, govori sama k srcu vsakega prijatelja otrok in ljudstva. Saj ima naš čas poleg blesteče luči tudi temne sence in zlasti obrača pogled na deco siromaštva. Napredek človeštva hoče, da človekoljubna naprava ne zaostaja v razvoju, zakaj zahteve, ki se stavi do Elizabetine otroške bolnice, rasto od leta do leta. Kužne bolezni poslednjih let so prepričevalno dokazale, kolika dobrodelna naprava je Elizabetina otroška bolnica. Ustanovljena za ubožne in bogate otroke iz mesta in s kmetov brez razločka narodnosti in vere, skrbi edino za to, da v sili in bedi ne shira naraščaj. Velikodušnost prebivalstva je prav spoznala potrebo in vrednost tega zavoda in zato ga je s samopomočjo ustanovila in pospeševala ter ugledila pota, po katerih se utegne še izpopolniti. Ta nadaljnja izpopolnitev pa je sedaj že nedolžljiva, ako naj Elizabetina otroška bolnica tudi poslej izvršuje svoj namen. Velikodušnost plemenitih človekoljubov je omogočila izpopolnitev zavoda, zlasti napravo kopeli, in omogočila bo tudi nove naprave, ki so ubogim bolnim otrokom v prosep in blagost. Precejšnji del otrok, ki se sprejemajo v Elizabetino otroško bolnico, ima namreč bolezn, na katere ugodno vpliva zdravljenje s solnčno svetlobo. Zato namerja društvo za vzdrževanje Elizabetine otroške bolnice v Ljubljani na ustreznem kraju ob bolniškem poslopju zgraditi teraso za ležanje, da bi pri večjem številu bolnikov racionalno uporabljalo solnčne in zračne kopeli, ki jim gre v otroškem zdravilstvu odlično mesto. Vendar pa ni ta naprava edina potreba; še druge nujne nove naprave in izpopolnitve čakajo izvršitve, ki se je morala zaradi nedostatnih pomočkov odlagati od leta do leta. Vse človekoljube prosimo torej, naj pomagajo pri humanitarnem delu. Prihodnje dni se bodo zaradi zločnosti darovateljev z nabiralnimi polami in položnicami pobirali odmenjeni darovi. Nihče naj ne odkloni sodelovanja, ki ga narekuje ljubezen do bližnjega in ki je obenem častna dolžnost človečanstva. To prošnjo naj upošteva prebivalstvo v mestu in na kmetih, toplo naj jo uvažujejo vsi, ki ljubijo otroke. Skrb za deco je najuspešnejše delo na svetu in že danes izrekamo vsem velikodušnim dobrotnikom najiskrenejšo zahvalo. Uspeh zbirk se objavi o hsojem času.

Društvo za vzdrževanje Elizabetine otroške bolnice.

Ta oklic najtoplejše priporočamo v blagohotno upoštevanje. Elizabetina bolnica zasluži vsled svojega res vzorno človekoljubnega delovanja vsestransko podporo.

Spominjajte se pri vseh prireditvah, pri vseh veselih in žalostnih dogodkih „Slovenske Straže“!

Zasedanje delegacij.

Marckhl se zaletava v Hrvaško-slovensko narodno zvezo. — Bojevit govor Bilinskega.

Avstrijska delegacija je včeraj razpravljala o bosenskem kreditu. Delegat Spinčić prične hrvaško poročati in naglašja v svojem poročilu, da monarhija svoje koristi na Balkanu boljše kot z vsem orožjem čuva, če ugodni zahtevam Jugoslovanov. Zahteva, da naj se pravno stanje Bosne in Hercegovine jasno ugotovi. Sarajevo naj se zveže s progo Banjaluka-Jajce, da dobi tudi Dunaj normalnotirno železniško zvezo s Sarajevom. Kadar se nastavlja višji uradniki, naj se bolj ozira na domačine. Notranji in vnanji uradni jezik mora biti v Bosni in v Hercegovini srbsko-hrvaški.

Del. Nemec protestira proti zahtevam vojne urave. Poteguje se za načelo Bosno Bošnjakom. — Marckhl se jezi, ker Bošnjaki ne marajo Švabov. Prižna, da imajo Hrvati prav, ker zahtevajo, da naj se Hrvaški ustava obnovi. Nato pa prične Marckhl zabavljati, ker se je ustanovila Hrvaško-slovenska narodna zveza, češ, da gre za to, da se priklopijo slovenske dežele hrvaški kraljevini, češ, da to Nemcem škoduje in da morajo iskati zaveznikov proti takim stremljenjem med Mažari. Boji se, da bi ne bil s Hrvaško-slovensko narodno zvezo zadovoljen »naš zvesti zaupnik« (Nemčija). — Ko govore dr. Ellenbogen, dr. Udržal in dr. Bärnreither, odgovarja Marckhlu kranjski deželni glavar

dr. Ivan Šusteršič,

ki med drugim izjavi: Obžalujem, ker je delegat Marckhl v obliki govorniške cvetke raznim oblastem priporočal, da naj nastopajo proti svobodnemu delovanju. Marckhl: Nasprotno! Dr. Šusteršič: To govorniško cvetko tudi lahko tako tolmačimo, osobito če upoštevamo duh, ki je preveval ta izvajanja, ko se nasproti svobodnemu delovanju cesarju zvestih hrvaških in slovenskih državljanov v okviru monarhije zavzema tako stališče ob času, ko se odbijajo valovi jugoslovanskega vprašanja ob naših mejah. Ker se moramo veseliti, da imamo v naših mejah cesarju, dinastiji in državi zveste Hrvate in Slovence, le obžalujem Marckhlova izvajanja.

Dostojen, zaslužen odgovor je del. Marckhl še popravljal. Zvijal se je, da ni klical oblasti na pomoč in da se ni hotel dotikati naziranja Slovencev in Hrvatov. — Poročevalec Spinčić zavrne Marckhla, da je čisto naravno, če se rojaki ob meji monarhije približujejo. Če se ravno zdaj potreba zblizanja Slovencev in Hrvatov tako močno pojavlja, sta to morebiti avstrijska in ogrska vlada po svojem postopanju nasproti Hrvatom in Slovincem povzročili.

× × ×

Obema delegacijama je skupno ministristvo predložilo včeraj predlogo, v kateri se od skupne potrebe 205 milijonov kron za nabavo novih trdnjaviških, gorskih in napadalnih topov ter za izpopolnitev mejnih utrd, nabavo letalnih strojev in motornih zrakoplovov prosi, da se dovoli za leto 1914 v te namene 41.600.000 K, za l. 1915 41 milijonov 800.000 K, za leto 1912 pa 41 milijonov 600.000 K. Za izpopolnitev mor-

narice se pa naprosi izredni kredit 26 milijonov kron za zgradbo dveh donavskih monitorjev, dveh patroljskih čolnov, šest visokomorskih torpedov, dveh podmorskih čolnov, enega doka in za izpopolnitev zračnega brodogoja. V avstrijski delegaciji je utemeljeval zahteve vojne uprave skupni finančni minister dr. Bilinski. Govoril je silno resno. Predlogo se nakazali odseku. Bilinski je naglašal, da ne gre za takozvani mobilizacijski kredit in da hoče monarhija zasledovati miroljubno politiko. Kakor so se pa stvari zdaj na Balkanu zasukale, je to za nas resno svarilo, da zadovoljimo vojno upravo, ki, kar se predlaga, že dolgo zahteva. Ko skupna vlada to predlaga v trenutku, ko švigajo plameni vojske na sednem nam Balkanu, moramo upoštevati, da bomo mogli svoj glas polnovredno položiti na tehtnico, ko se bodo definitivno reševala balkanska vprašanja. Govor Bilinskega je povzročil velikansko senzacijo, in to tembolj, ker so bila delegatom znana

senzačna pojasnila ogrskega ministrskega predsednika glede na možen preobrat v Rusiji.

V zaupnem posvetovanju so se namreč ogrski delegati z vsilo upirali novim zahtevam vojne uprave, a odnehali, ko je Lukacs poročal, da odstopita zunanji minister grof Berchtold in vojni minister Auffenberg, če se zahteve vojne uprave odklonijo. Že to je bilo senzačno, a še večjo senzacijo je povzročilo, ker je Lukacs navajal konkretna dejstva, ki so znana skupnemu ministristvu, ki dokazujejo, da se lahko vsak trenutek preobrne oficijelna mirovna politika ruskega zunanjega ministra Sazonova, ker delujejo proti njemu narodne ruske stranke.

Vrhnjske novice.

v Liberalna olika. Dne 2. t. m. je bilo pred tukajšnjim sodiščem obsojenih par logaških liberalcev, ki so dne 29. junija t. l. kazali svojo oliko na ta način, da so javno na cesti brez povoda napadli na Vrhniki par Vrhnčanov. Pač dosti svobodno!?

v Evharistično slavnost smo imeli na Vrhniki prvo nedeljo meseca oktobra. Vrhnčanom v čast moramo priznati, da se je slovesnost izvanredno lepo obnesla. Do 2000 jih je bilo obhajanih ta dan. Pa tudi sicer so se skozi cel dan množice vneto klanjale evharističnemu Kralju.

v Predavanje o evharističnem kongresu je priredilo po končani evharistični slavnosti izobraževalno društvo. Pred nabito polno dvorano v »Društvenem domu« je zanimivo govoril kaplan Turšič, udeležnik evharističnega kongresa na Dunaju. S tem predavanjem se je otvorila vrsta predavanj za nastopno sezono.

v Zimski tečaj na tukajšnji gospodinjstvi šoli se prične 15. t. m. Sprejetih je 12 gojenk v internat. Vseh prosilk ni bilo mogoče sprejeti.

v »Krivoprisežnik«, to zanimivo tri-dejanko v sedmih slikah, uprizori naše izobraževalno društvo dne 20. t. mes. v »Društvenem domu« ob pol 8. uri zvečer. Na obilno svidenje!

v Jutri pa uprizori na Stari Vrhniki tamošnji Orel Medvedovo dvode-

janko »Prvi april« ter komični prizor »Zdaj gre sem, zdaj gre tja«.

Jesenške novice.

j Vojska na Balkanu ima baje že na Jesenicah svoj odmev. Kranjska obrtna družba namreč pošilja jako mnogo železnih izdelkov na Balkan. Govori se, da se je blagovni promet že precej zmanjšal, kar bo za naše delavstvo, ki dela na akord, velik udarec.

j Učitelj Schiffrer se je z izjavo razkorajil v »Slovincu«, kjer taji, da bi bil kaj rekel zoper Slomška, ter izjavlja, da »kot učitelj tega sploh ne bi mogel govoriti, ker Slomška visoko čisla kot pedagoga, domoljuba in narodnjaka«. Nas jako veseli Schiffrerjeva izjava, da Slomška visoko čisla, vendar nam ne gre v glavo, kako se vjema z njegovim čislanjem to, da je tako krepko govoril zoper predlog svojega tovariša, naj bi se za šolske sobe nabavila Slomškove slike. Ne razumemo, zakaj bi slika pedagoga, domoljuba in narodnjaka Slomška ne smela viseti v šolski sobi. Naj nam Schiffrer še o tem čislanju poda svojo izjavo.

j Predavanje. Jutri, v nedeljo zvečer, ob 8. uri je v »Delavskem domu« na Savi običajno predavanje. Vabimo!

Štajerske novice.

š Nov odsek »Jugoslovanske strokovne zveze« se ustanovi v nedeljo, dne 20. oktobra, v St. Pavlu pri Preboldu.

š Občinske volitve. Dne 10. oktobra se je vršila občinska volitev pri Sv. Stefanu pri Šmarju z mnogobrojno udeležbo. Izvoljenih je bilo 12 prejšnjih in 6 novih odbornikov, od katerih se menda trije nagibajo k liberalni stranki. — Notica, da so pri občinskih volitvah v Zavrču na celi črti zmagali Štajercijanci, je bila pomotna. Razun treh Nemcev so vsi Slovenci. Volitev se je izvršila brez vsake politike. Šlo se je samo za sedež župana med dvema katastrofalnima občinama.

š Mladinske organizacije opozarjamo, da skrbijo za obilno udeležbo na običnem zboru Slovenske kršč.-soc. zveze v Mariboru. Govori na njem začetnik našega kršč.-soc. izobraževalnega dela, dr. Krek. Popoldne pri Slomškovi slavnosti pa govori dr. Medved.

š Smrtina kosa. Umrl je v graški deželni bolnišnici zasebni uradnik Peter Gregorič. — V St. Petru pri Mariboru je umrla Frančiška Muršec, roj. Štarkl, sestra g. župnika M. Štarkla pri Sv. Petru pri Mariboru.

š Zima na Štajerskem. Zadnje dni je po Savinjskih planinah zapadel sneg. Vreme imamo precej mrzlo. — Iz Zgornjega Štajerja poročajo, da je tam po višjih gorah nenadoma zapadel sneg in da vlada popolnoma zimsko vreme. Ovce, katere je sneg dobil na planinskih pašnikih, so našli na večjih pašnikih zmrznjene v snegu. Kmetje trpijo veliko škodo, ker nimajo spravljanih vseh pridelkov.

š Prestavljen je davčni oskrbnik Jurij Klampfer iz Šmarja pri Jelšah v Ptuj.

š Županom je izvoljen v Otiškem vrhu mesto odstopivšega župana Ivana Werdniga, graščak in posestnik umetnega mlina Vincenc Jamnik. Werdniku je bilo ob priliki odložitve županske časti izrečeno priznanje za šestletno županovanje.

š Roparski napad. Iz St. Jurja ob južni železnici: Ko se je vračal dninar Ivan Tanzek domov, je bil v nekem gozdu v Hrušovcu napaden. Ropar ga je zabodel z nožem v rebra, da se je nevarno ranjen zgrudil na tla. Nato mu je preiskal žepa, a ni našel pri njem ničesar. Tauzeka so pripeljali v celjsko bolnišnico.

š Boj med lovci in lovskimi tatovi. Iz Planine pri Kozjem: Te dni so lovili graščinski lovci v gozdovih okrog Planine. V gozdu so zasačili lovsko tatovo, ki so ravno v nekem grmovju devali ustreljeno srno iz kože. Ko so tatovi lovce opazili, so začeli na nje streljati, ne da bi katerega zadeili. Ko so jih lovci pozvali na mir, se niso odzvali, ampak zopet streljali. Nato so tudi lovci ustrelili in enega zadeli. Vendar se je vkljub temu posrečilo tatovom uiti, ne da bi jih bili spoznali.

š Velika stavba »Teresienhof« zraven mariborskega novega državnega mostu čez Dravo, je v spodnjem delu zraven mostu, že dosegla višino mostu. Stavba bo res velik kompleks in bo lice Glavnega trga dokaj spremenila. Most še ne bo februarja 1913 gotov, kakor se je prvotno preračunalo, ampak bodo dela gotova šele v prvi polovici leta 1913. Slovesna izročitev prometu se vrši 18. avgusta 1913.

š Ponesrečeni vlomilec. Iz Stainza: Tesar Janez Pušnik, rojen v Rušah, je hotel vlomiti pri nekem tukajšnjem po-

Vojno navdušenje v Cetinju.

V črnogorskem glavnem mestu je zavladalo velikansko navdušenje, ko je bila napovedana Turčiji vojna. Saj je gotovo, da bodo zavezniki najmani-

še balkanske države priskočili svojemu najmanjšemu zavezniku na pomoč. Naša slika kaže prizor, kako se kralj Nikolaj poslavljaj od čet, ki so hitele na bojišče.

sestniku. Posestnik je zaslišal šum in vlomilca pregnal. Tekel je za njim. Ko sta letela čez neko pobočje, se je Pušnik prevrnil v globočino in težko poškodovan obležal. Spravili so ga z vozom k okrajnemu sodišču, od tam pa v graško bolnišnico. Našli so pri njem precej vlomilskega orožja.

Š iz življenja žganjarjev. Od Velike Nedelje se nam poroča: Pred nekaj tedni je sedel dva dni neki šnopsar v gostilni. Sicer ni bil domačin. Zapis je vse, kar je imel. Ker ni dobil več žganjice, da bi pijančeval, je prosjačil pri svojih tovariših v gostilni, in sicer na tak način, da je zmolil na glas en očenaš za vsako osminko žganjice. Drugače je pa strasten sovražnik molitve. — V soboto, dne 5. t. m., sem naletel v neki drugi gostilni na ravno takega bedaka, ki je sedel že drugi dan pri žganjici. Tudi ta ni prijatelj molitve; to sem spoznal, ko je za žganjico molil, ker ni znal niti celega očenaša. Rekel sem gostilničarju, naj mu tako početje prepove. Ta je vzel palico in napodil pijanca. — Sem abstinent, a nisem sovražnik poštene pijače. Ta dva slučaja omenim le radi tega, da bi bila v svabilo našemu ljudstvu.

Pismo iz Beograda.

Najmanjše kraljestvo na Balkanu — Črna gora — je prvo napovedalo Turški vojno. Zopet se je enkrat izpolnil pregovor, da bodo zadnji — prvi. Vojna je! Evropa stoji sedaj pred dejstvi, ki znajo imeti težke posledice. Kdor ima priliko opazovati razpoloženje, ki vlada med tukajšnjim ljudstvom, za tega ni več dvoma, da mora priti do splošne balkanske vojne. Vojno navdušenje se je že tako ukoreninilo v srbskem prebivalstvu, žrtve, ki so se doprinesle za vojne priprave, tolike, da ni v nobenem pogledu mogla vplivati turška obljuba o končni izvedbi makedonskega reformnega programa. Bojni klic je: »Maščevanje za Kosovo polje.« Vse časopise se spominja krvave bitke 15. junija 1389. leta na Kosovem polju, v kateri je bila s padcem carja Lazarja I. pokopana tudi srbska svoboda. Časopisi spominjajo na to, da je ostala ta bitka, ki je predmet najlepšim in najpristranejšim srbskim narodnim pesmim, do tega trenutka nenačevana. Tozadevni apeli na srbsko narodno zavest so storili svojo dolžnost v polni meri. »Narodna odbrana«, centralni odbor za organizacijo vojnih prostovoljcev, se nahaja v mrzličavi delavnosti. Neprestano zbira može in mladence vseh starosti, ki so pripravljeni žrtvovati svoje življenje za osvoboditev balkanskih narodov izpod turškega jarma. Nemalokrat se odigravajo resnično pretresljivi prizori, kadar koga, ki se je prostovoljno oglasil, zavrnejo iz kateregakoli razloga. Kako je bojna strast prevzela mišljenje in čustvovanje ljudstva, dokazuje tudi samoumno konjeniškega stotnika Božo Božičevića, ki se je usmrtil, ker je bil pridružen generalnemu štabu, vsled česar se ne bi mogel boriti v fronti proti sovražniku. Smrt Božičevića je že tretji enaki slučaj. Poprej sta se ustrelila, kot znano vsled podobnih vzrokov, častnika Kserić in Kristić. Bojna strast pa ni prevzela samo moške, temveč celo tudi ženske. Mlada dekleta se priglašajo za vstop v vojsko. Nedavno je prišla neka 14 letna deklica in sporočila, da se je pustil njen brat vpisati med prostovoljce. Zlomil pa si je nogo in tako je oče, ki nima nobenega drugega sina, poslal njo na razpolago odboru ter prosi, naj se jo pošlje tja, kjer se misli, da bo lahko koristila domovini. — Vsak dan se pričakuje, da bo Bolgarija napovedala Turški vojno. Proklamacija vojne je že sestavljena ter se v njej povdarja, da je položaj krščanskih podložnikov v Turčiji neznošen in se pozivlja narod, naj pomaga pri vzvišeni nalogi, ki si jo je stavila armada z osvobojenjem tlačanih kristjanov. Tudi v Bolgariji se napoved vojne pričakuje z nestrpnostjo. Mnogo pripomore k povzdigi vojnega razpoloženja med ljudstvom tudi stališče Rusije, ki je popolnoma za vojno. List »Balkan« prinaša brzojavko iz Peterburga, ki slove: »V zunanjem ministristvu sem zvedel, da smatra ruska vlada zahteve balkanskih držav za popolnoma upravičene. Rusija hoče pomagati balkanskim narodom do skrajnosti ter se tudi ne bo ustrašila vojne, ako se bo izkazala za potrebno.« Splošno vlada tukaj mnenje, da je balkansko vprašanje dozorelo do definitivne rešitve in da bo vsak, kdor se bo upiral tej rešitvi, imel opravka s celotno rusko silo. Govori se tudi, da so poveljniki posameznih ruskih vojnih zborov dobili že brzojavna povelja, naj bodo pripravljeni za vse slučaje.

Iz Sarajeva je došlo v Beograd poročilo, da je tamkaj otvoril turški konzulat vpisovanje prostovoljcev za turško vojsko. Bosanske oblasti baje gredo v vsem turškemu konzulatu na roko. Med bosenskimimi Srbi vlada veliko navdušenje za Srbijo in za vojno. Mnogi bi radi odšli med srbske prostovoljce, toda bosenske oblasti so ukrenile vse mogoče, da jim onemogočijo prehod čez mejo ter jim groze z ob-

ZEMLJEVID ČRNOGORSKO-TURŠKE VOJSKE.

ložbo veleizdaje. Kljub temu pa se je nad 100 mladeničem posrečilo uskočiti preko meje v Srbijo, odkoder hočejo oditi kot prostovoljci v Staro Srbijo.

Petnajst bivših aktivnih častnikov, od katerih so nekateri državni uradniki in ki so izgubili častniški čin iz političnih razlogov, so se obrnili na vojnega ministra s prošnjo, naj se jih uvrsti v vojno.

V Beogradu so ustanovili sedaj tudi legijo srbskih študentov, ki so bivali v tujini in so se te dni vrnili v domovino. V sredo je dospelo v Beograd nad 30 Srbov iz Banata in Srema, ki so se vpisali med prostovoljce.

V sredo je kralj Peter čestital kralju Nikolaju k rojstnemu dnevu. Kralj Nikolaj se je za čestitko zahvalil in v svojem odgovoru javil kralju Petru: »Moji vojaki so včeraj prekorajčili mejo, pevajoči: Onamo, onamo, da vidju Prizren!«

Črnogorsko-turška vojska.

Poročila o bitki pri Dečiću.

(Kolona princ Danilo.)

Po vseh dozda došli poročilih je jasno, da so Črnogorci zavzeli goro Dečić. Bila je to prva črnogorska kolona pod vodstvom princa Danila, ki prodira iz Podgorice na jug proti Skadru. Boj je moral biti precej hud, ker so Črnogorci prvi dan, 9. t. m., na večer bitko prekinili in jo drugi dan 10. t. m. zopet začeli, tako da so dečičko utrdbico zavzeli šele okoli 11. ure. Sicer se pa tudi enoglasno poroča, da so se tako Črnogorci kakor Turki hrabro bojevali. Na Dečiću je bila sicer ena sama baterija štirih topov, katere so Črnogorci osvojili, turškega poveljnika in vojake, katerih je veliko število, vjeli in jih odpeljali v Podgorico. K črnogorskim zmagam so veliko pripomogli Malisori, o katerih je zdaj gotovo, da se z vsem navdušenjem bojujejo na strani Črnogorcev proti Turku.

Pred Tuzijem. — Bitka za Šipčani.

Potem ko so Črnogorci zasedli 10. t. m. Dečić, se je kolona prestolonaslednika Danila pomikala naprej proti mestu Tuzi, ki je največji kraj med Podgorico in Skadrom. Tu se je vnel takoj 10. t. m. popoldne ljut boj, ker Turki vse poizkušajo, da Tuzi držijo. Boj se je najprej koncentriral okoli utrdb Šipčanik, ki leži med Dečićem in Tuzijem. Boj se je vlekel do poznega večera, bil je izredno hud, na obeh straneh so se vojaki junaško bili, vendar pozno v večer so Črnogorci tudi Šipčanik zavzeli.

Boj za Rogan in Vranje.

Po zavzetju Šipčanika je naloga Danilove kolone, da se polasti utrjenih pozicij Rogan in Vranje, ker potem Tuzi popolnoma obvladajo. Črnogorci so 10. t. m. ponoči začeli napad na Rogan, o katerem pa še ni poročil.

Črnogorci zavzeli tudi že Plavnico in so pred skadrskim predmestjem Nikolac?

(Kolona general Martinović.)

»Balkan«, ki izhaja v Beogradu, poroča, da so Črnogorci prodrli že do Plavnice, južno od Tuzija (ki pa po dosedanjih poročilih še ni zavzet, da se je ondaj vnela ljuta bitka, v kateri je padlo na turški strani 600, na črnogorski pa 400 mož, in da so Črnogorci bombardirali že skadrsko predmestje Nikolac.

Belgrajsko poročilo oficijelno še ni potrjeno, ker se oficijelna poročila ne hajo z zavzetjem Šipčanika. Poročilo o boju za Rogan in Vranje so došla iz Podgorice v Berolin in so tudi istinita. Da bi pa med bojem za te dve utrdbi okoli Tuzija Črnogorci zavzeli tudi že Plavnico južno od Tuzija, ni verjetno, razum če je operirala proti Plavnici

kaka od kolone princa Danila oddeljena četa. Kar se tiče obstreljevanja Nikolaca, more biti to le kolona generala Martinovića, katera skuša prodirati proti Skadru iz Bara (Antivari), Danilova kolona niti ne kaže njene predčete ne morejo biti še pred Skadrom. Kar se tiče Plavnice, je pa izključeno, da bi jo bile zavzele čete generala Martinovića, ker bi morale obiti skoro celo skadrsko jezero. Če je torej belgrajsko poročilo resnično, je Plavnico zavzel oddelek Danilove armade, Nikolac pa bombardirajo Martinovićeve čete.

Na vsak način je treba počakati oficijelnega poročila.

Boji za Berane. — Berane zavzete?

(Kolona general Vukotić.)

Tretja črnogorska armada stoji pod poveljstvom generala Vukotića. Medtem ko kolona princa Danila prodira od Podgorice na jug proti Skadru (50 km), kolona Martinovića pa od Bara proti Skadru (v obliki klina), operira Vukotić na vzhodu ob izviru Lima. Kakšen namen ima, ni znano. Zazdaj njegovo prizadevanje meri vse na to, da zavzame Berane, toda to mora biti jako trd oreh, ker se boj vrši že štiri dni. Po poročilu »Timesa« iz Podgorice od 11. t. m. je Vukotić 10. t. m. zavzel pozicije severno od Mojkovca in Beran, tako »Times« kakor »Daily Telegraph«, prvi iz Podgorice, drugi iz Beograda, pa tudi obenem poročata, da je Vukotić zajel 18 turških bataljonov, ki so bili koncentrirani ob levem bregu Lima; pristavljata, da so Črnogorcem pomagali i srbski vstaši. »Daily Telegraph« pa obenem tudi pravi, da je črnogorska armada Berane zavzela. Srbi v mestu samem so zažgali turško vojašnico in vojake izročili Črnogorcem.

Kaj pravijo v Carigradu.

V Carigradu o bojih med Turki in Danilovo ter Martinovićevo armado dozda še popolnoma molče. O bojih med Vukotićem in Turki okoli Beran pa pravijo le, da se boji nadaljujejo.

× × ×

Kraj Plavnica, o katerem poročamo, leži na zgoraj natisnjeni karti, kjer ni označen, nekoliko južno od Tuzija. — Skader je na karti Skutari.

Pred splošno balkansko vojsko?

Bojeviti protlavrski govor ruskega vojnega ministra.

Ruski list »Golos moskvi« objavlja govor ruskega vojnega ministra generala Suhomlinova, ki ga je govoril v moskovskem avtomobilskem klubu. General je izjavil, da se splošni evropski vojski ne bo mogoče izogniti. Rusija nastopi aktivno, če bi se Avstro-Ogrska vmešavala v balkanski spor. Na Dunaju, kjer je to poročilo vzbudilo velikansko pozornost, pričakujejo, da general Suhomlinov navedeno poročilo prekliče. Na Dunaju se je tudi zelo opazilo, ker je »Novo Vreme« poročalo, da so bulgarski vladni krogi rusko diplomacijo opozorili, da naj se ne pusti zapeljati po Avstro-Ogrski.

Mobilizacija donskih kazakov.

Peterburška brzojavna agentura dementira po evropskih borzah razširjena poročila, da je Rusija mobilizirala donske kazake.

Mobilizacija Rumunije.

Dne 11. t. m. je pod predsedstvom rumunskega kralja rumunski ministrski svet sklenil, da ker mobilizira Rusija v Besarabiji, Rumunija mobilizira 4. armadni zbor v Jasiju.

Posredovanje velevladi v Turčiji. — Turčija odklanja posredovanje velevladi.

Avstrijski brzojavni urad poroča, da nota, ki so jo izročili poslanci velevladi

Turčiji, naglašja, da vzamejo velevladi na znanje, da hoče Turčija izvesti preosnove na Balkanu v smislu 23. člena berlinske pogodbe in postavio iz leta 1880., kakor tudi da zagotovi, da se preosnove izvedejo ne da bi se izpremenilo sedanje posestno stanje turške države. Nota tudi izjavi, da se hočejo velevladi o preosnovah takoj s Turčijo pogajati.

Medtem, ko se uradno poroča, da o posredovanju velevladi turški ministrski svet danes sklepa, pa poroča »Kölnische Zeitung«, da se je razgovarjal turški zunanji minister z avstro-ogrskim poslanikom o posredovanju velevladi in da je izjavil: »Turčija ne more zdaj dopustiti, da se kaka velevlad vmešava v notranjo upravo Turčije in da mora zato posredovanje velevladi odkloniti. Če velevladi tega načela ne odobravajo, ga namerava Turčija s silo braniti. Poslanika je nepričakovano oster odgovor turškega zunanjega ministra presenetil. Sodijo, da Turčija zato odklanja posredovanje velevladi, ker sodi, da ne ostane v vojski sama, marveč da jo bo podpirala Rumunija. Nasproti temu poročilu je pa izjavil carigradski rumunski poslanik, da zavzame Rumunija strogo nevtralnno stališče. Turški ministrski svet je vzel na znanje važna poročila turških poslanikov na Dunaju, v Parizu, Petrogradu in v Londonu ter poslal turškim poslanikom važna navodila.

Posvetovanja diplomatov pri grofu Berchtoldu.

Dne 11. t. m. ste se z našim zunanjim ministrom posvetovala ruski poslanik Giers in francoski poslanik. Posvetovanja so več časa trajala.

Preganjanje kristjanov na Balkanu.

Bulgarski ministrski svet se je 11. t. m. pečal z dogodki v Macedoniji. Razpravljali so o stališču, ki ga zavzemajo turški listi, ko poročajo o protiturških nasilstvih v Bolgariji samo zato, da bi upravičili nasilnosti Turkov v Macedoniji. Bulgarski ministrski predsednik Gešov je namreč dobil iz Macedonije poročila, da Turki plenijo v Macedoniji in mučijo kristjane celo v takih krajih, kjer so dozda mohamedanci in kristjani mirno skupaj živeli. Na posredovanje velevladi krščanske balkanske države še niso odgovorile. Odgovoriti hočejo temeljito in obširno in zahtevati upravno samoupravo v vseh evropskih vilajetih in kontrolo velevladi na Balkanu. Istočasno, ko odgovore velevladem, izroče tudi Turčiji ultimatum. V Sofiji se sodi, da je vojska neizogibljiva.

Bulgari pospešujejo priprave za vojsko.

Iz Sofije se poroča: Bulgari pospešujejo priprave za vojsko. Proti jugu so že zadnje čete odrinile. Iz Macedonije prihajajo vedno novi prostovoljci. Pošta ne pošlje, ker jo vporablja izključno armada. Bulgarski car in princ so že odpotovali v vojaški tabor pri Plovdivu (Filipopol). Dne 11. t. m. je odrinil tudi gardni polk iz Sofije v Plovdiv.

Boji Bulgarov s Turki.

Iz Carigrada poročajo: Ob bulgarski meji se je bil boj med vaščani in turškimi vojaki. Turkov je padlo 15. Turški poveljujoči častnik v Türkileceju je dobil ukaz, da naj prežene četaše. Bulgari so napadli utrjeno stražnico, ki leži 20 km severovzhodno od Mustafa paše, a so jih Turki odbili. Nadalje se poroča o bojih med Bulgari in Turki pri Janiktipihu.

Bolgarija se približuje Avstriji?

Neki ugledni bulgarski državnik je izjavil, da skupno posredovanje Avstrije in Rusije ničesar ne pomenja, ker ni odkritosrčno. Če zmagam ali propademo, bomo več let oslavljeni. Avstriji je pa na tem, da so balkanske države gospodarsko močne, ker zasleduje le gospodarsko koristi na Balkanu. Zeli, naj bi Avstrija samostojno na Turčijo pritisknila in ščitila balkanske države.

Neednost evropskih velevladi.

Dunajski balkanski politiki dvomi, da bi velevladi s silo prisilile Turke, da izvedejo preosnove. Za silo bi se zavzeli Francozi, Avstriji in Rusi, Nemci in Angleži pa zasledujejo v Turčiji svoje posebne koristi in zato turške koristi čuvajo.

Turška armada ob bulgarski meji šteje zdaj 142.000 mož, ki so dobro oboroženi in preskrbljeni z živežem.

Isa Boljetinac ponuja Turkom 100.000 mož.

»Times« poročajo iz Carigrada, da je Isa Boljetinac turški armadi ponudil, da zbere 100.000 mož, s katerimi napade Srbijo. Turki so ponudbo sprejeli.

Bombe v Makedoniji.

Iz Soluna poročajo, da so našli med postajama Karavglu in Omatogo tri bombe.

Turška mobilizacija.

Turški zunanji minister je izjavil nekemu armenskemu častnikarju, da nameravajo Turki vpoklicati pod orožje vse moške do 45. leta in če bo potrebno, še čez to starost. V Carigrad je

došlo veliko mohamedancev iz Bulgarije.

Pasić o vojski. — Ruski aviatiki v Srbiji. — Garibaldinci v Belgradu. — Princ Jurij major.

»New York Herald« poroča, da je izjavil Pasić njegovemu belgajskemu poročevalcu, da je ura za pogajanja že odbila. Spore ne bodo več rešili diplomati, marveč armada. Eksistenco Srbov v Turčiji more le vojska zagotoviti. — V Peterburgu se je ustanovil zbor aviatikov, ki je odpotoval v Belgrad, da se vojske udeleži. — V Belgradu se je pripeljal 25 Garibaldincev, ki so se predstavili vojnemu ministru in izjavili, da se hočejo kot prostovoljci udeležiti v srbski armadi vojske s Turčijo. — Srbski princ Jurij, ki je bil dozdaj stotnik, je imenovan za majorja. — V Belgradu morajo ob 11. zvečer zapreti vse gostilne in kavarne.

Z Grškega.

Grški prestolonaslednik, ki je imenovan za vrhovnega poveljnika tesalske armade, odpotuje najbrže danes k armadi. Grška zbornica zbora je v ponedeljek. Princ Nikolaj postane brigadni general, princ Andrej pa eskadronski šef.

Dnevne novice.

»Slovenec« se ustavi s prihodnjim tednom vsem, ki nemudoma ne store svoje dolžnosti kot naročniki-plačniki. Časopis se povsodi plačujejo naprej! Torej pozor!

+ Za hrvaško-slovensko vzajemnost. V nedeljo, dne 20. t. m., ob 3. uri popoldne se vrši v Ljubljani v veliki dvorani hotela »Union« skupno zborovanje vseh državnih in deželnih poslancev V. S. L. in Hrvatske Stranke Prava ter članov obojih strankinih vodstev. Ravno tega dne se ob 10. uri popoldne vrši seja vodstva Vseslovenske Ljudske Stranke. Ob 8. uri zvečer tega dne je v veliki dvorani hotela »Union« hrvaško-slovenski slavnostni komers.

+ Hrvatsko-slovenski časnikarski sestanek je sklican na dan 19. t. m., na predvečer sestanka Hrvatske Stranke Prava in Slovenske Ljudske Stranke. Sestanek časnikarjev obeh strank je zelo velikega pomena. Gre se za enotno smer v vsem časopisju, ki zastopa načela zdaj združenih strank in za osebni stik časnikarjev. Veliki dogodki, pred katerimi stojimo, nas nujno kličejo h kolikormogoče skupnemu delu. Politično ujedinjenje Hrvatov in Slovencev, sloneče na skupni kulturni bazi, ni več fantom, marveč resen političen cilj, ki tako Stranka Prava kakor Slovenska Ljudska Stranka, po 20. t. m. Hrvatsko-slovenska Stranka Prava, stremita za njim z vsemi svojimi silami. To tudi nas časnikarje družijo v čimtesnejšo zvezo, ki naj postane 19. t. m. po resnem posvetu dejstvo.

+ Združitev S. L. S. in Hrvatske Stranke Prava pozdravlja vsa hrvaška pravaška javnost. Današnji »Pučki Prijatelj«, glasilo katoliških pravaških Istranov, piše, da Slovence in Hrvate družijo politična nujnost, da morajo Slovenci sprejeti državno-pravni hrvatski program, a Hrvati krščansko prosveto Slovencev. List toplo pozdravlja ljubljanski sestanek z željo, da Hrvatska Stranka Prava sprejme kulturno-gospodarski program Slovencev, Slovenci pa nacionalno pravaško idejo Hrvatov.

+ Naša zmagaja v Dolenjem Logatcu. Iz Dol. Logatca se nam piše: Po hudem boju, ki se je vlekel skozi cele mesece, se je včeraj končal boj za gospodarstvo v občini Dol. Logatec z zmago S. L. S. in izvoljen je za župana vrli naš somišljenik gosp. Sla v e c, ki ima največ zaslug, da je padla ta trdnjava, ki so jo smatrali liberalna stranka in njeni najmočnejši stebri, tukajšnji uradniki, za nepremagljivo. Volitev se je vršila pravilno, z moško samozavestjo so naši možje vršili svojo dolžnost, liberalci so pa kovali najbolj smešne načrte, vložili rekurz, ki ga je pa morala deželna vlada zavrniti, ker je bil neutemeljen. Le obžalovati je, da mora služiti državni aparat liberalnim šikanam, in če kak liberalci še tako budalost potuhta, se morajo vršiti dolgovozna poizvedovanja. Prav pred desetim leti je pisal »Narod« pod naslovom: »Liberalna trdnjava« uvodnik, kjer slavi svetlo solnce prosvetljenosti logaških liberalcev, ki so takrat prodrli pri občinskih volitvah. Takrat piše: »Kam bi prišle posamezne kmetske občine, ako bi na občinskih sedežih sedeli sami klerikalni kalini, katerim bi žvižgal prefrignani nunc svojo vižo — oni pa bi po njej plesali. Tu bi se ne oziralo na občinske koristi in potrebe, pač pa na farovško bisago.« Danes je vreme drugačno: ljudstvu so se odprle oči in liberalno zmerjanje, košatenje in oholo zanikanje je rodilo uspeh, na krmilo so došli zastopniki ljudstva, ki bodo brez nunca in farske bisage znali napraviti red v naši občini, kjer so se morali čisto občinski interesi umikati muham nekaterih prosvitljencev in njih želji po zabavi. Novemu županu, ki je imel toliko pretrpeti pred liberalno zlobo, in vsemu zastopu pa čestitamoi!

+ K zmagi S. L. S. na Suhoru se nam še piše: Na Suhoru pri Metliki so bile občinske volitve dne 3. oktobra in so se končale drugi dan ravno na cesarjev god. Zmagala je S. L. S. v vseh razredih, na celi črti. Boj je bil jako vihar, kakor nikdar poprej. Liberalci so lagali, preklinjali in žugali na vse pretege. Tudi sosedni grko-katoliki so z njimi v enak rog trobili, dasi sami ne znajo, kateri stranki pripadajo, ali vse zamaši Liberalna stranka, na čelu ji bivši, od deželne vlade suspendirani župan Franc T o m c, je s tem sedaj popolnoma ob tla pomandran. Čast zavrednim vrlim somišljenikom S. L. S.!

+ Sankcijoniran deželnozborni sklep. Cesar je sankcijoniral sklep kranjskega deželnega zbora z dne 7. februarja t. l., da se dovoli trgu Vipavi pobiranje pokopaliških pristojbin od 1 K do 200 K.

+ Luna trka naše slovenske socialne demokrate. Medtem ko ves slovanski civilizirani svet osvobodilni boj na Balkanu pozdravlja, se glasilo slovenskih socialistov, »Zarja«, ravna po »Arbeiter-Zeitung«, ki umeva balkansko vprašanje z vso omejenostjo nemškojudovske šornalistike. Boj balkanskih držav zoper Turčijo je boj za svobodo od Osmanov tlačnih narodov v Evropi, je pravičen in tudi neizogiben boj, ker spričo zgodovinskega razvoja drugačnega rešitev skoro ni mogoča, je boj za kulturo, boj, ki se ne more delj odlašati. »Zarja« pa si upa napisati takole budalost: »Kristjani pri »Slovencu« so sinoči oznanili svojim sovornikom, da pozdravljajo balkansko vojno v interesu krščanske kulture, povedali so, da se veselijo krvavega klanja. Iz katekizma pa se spominjamo božjega ukaza, ne ubijaj! Ali je postava ob veljavo? Hina vci in farizeji, kaj se vam je zameril Kristus, da se norčujete iz njegovih nauk?« Te bedarije ne ponatiskujemo zato, da bi jo pobijali, marveč le zato, da se vidi, kakšni osli morajo biti tisti, ki se s takim listom duševno hranijo. Seveda, če se kje kakšni anarhisti dvignejo in povzroče meščansko vojsko, kakor n. pr. svojčas v Rusiji, in tečejo potoki krvi, takrat socialisti pozabijo na Kristusa in pozdravljajo take »osvobodilne« boje, krščanski narodi pa se ne smejo dvigniti proti Turku. Čudno, da evropska diplomacija še ni povabila k svojim sedanjim posvetovanjem o mednarodnem položaju urednikov »Zarje«, ki so že davne iznašli formulo, kako balkansko vprašanje v splošno zadovoljnost rešiti. Sicer bodo ti veliki politiki ostali svetu nepoznani in kakšna škoda bi vsled tega lahko nastala, je samo po sebi razvidno.

+ Liberalna stranka na štajerskem ugaša. Voditelj liberalne stranke dr. Kukovec je imel pri zadnjem zboru stranke v Celju, dne 6. oktobra, govor o taktiki, cilju in delovanju stranke. Ta govor je bil tako neizrečeno klavrn in žalosten, da so navzoči zaupniki mislili, da niso na shodu, ampak pri pogrebščini liberalne stranke. O cilju, delovanju in taktiki se ni izpregovorila niti besedica, pač pa je ves govor preveval ton znane pesmi: »O du lieber Augustin, alles ist hin.« — »Ljudje,« je dejal Kukovec, »se že sumljivo bavijo z usodo naše stranke in ugibajo, ali bo po-

polnoma podlegla klerikalizmu, ali ne.« Kdor je pristopil k liberalni stranki s pričakovanjem, da bo kmalu zavladata nad »klerikalci«, tega je Kukovec presenetil z besedami, »da ne pride na svoj račun«. Zaupnike je potolažil s tem, »da preobrat prej ali slej gotovo pride,« samo »sanje o trenutnih zmagah« se morajo na strani pustiti. Po Kukovčevem zatrdilu je uloga liberalne stranke na štajerskem »silno skromna« in nje stanje »ni sijajno«, razmere da so jako »težavne« ali da kljub temu ni treba še »obupati nad bodočnostjo stranke«. O delu stranke g. voditelj niti govoril ni, ker je po njegovem prepričanju vprašanje, »kaj se naj ne stori«, ravno tako važno kakor vprašanje, »kaj naj se stori«. Zvest temu načelu je zato opomnil navzoče, da ne kaže »si umetno prislepiti naklonjenosti ljudstva s samohvalo stranke in njenih voditeljev«. Da štajerski liberalizem hira in vene, tega so krive »usodepolne napake«, zlasti to, da liberalci »roke križem drže, kadar politični nasprotniki »voditelje liberalne stranke v blato povlajo«. Tako pride stranka ob vso veljavo in ugled; človek čuti »bridko prevaro« v brezbriznosti političnih prijateljev, se ohladi in se umakne iz »političnega življenja«. — Ali misli gosp. doktor že tako kmalu na političen penzijo? — Ampak nazadnje bi se napadi nasprotnikov na voditelje še prenesli, četudi politični prijatelji zraven »roke križem drže«, ampak med štajerskimi liberalci je po zatrdilu njih voditeljev še vse huje. »V naših vrstah je vsak čas videti kakega naprednjaka, ki je še vesel, če more smešiti vodilne možje, ako ne dosežejo, kar bi radi.« Da, dobé se »edlični napredni možje,« ki čutijo posebno zadoščenje, ako morejo vodilne osebe stranke v nič devati. Zato je dr. Kukovec koncem svojega govora mrko konstatiral, »da stranka na taki podlagi ni mogoča«. Te lamentacije so na liberalne zaupnike tako pretresljivo vplivale, da so se vračali iz Narodnega doma takoj pobiti, kakor bi šli od pogreba. Če že vojskovodja tako sodi in obupuje, kaj bodo šele zaupniki.

+ Tečaj za bolniške strežnice. V torek, 15. t. m., se prične drugi tečaj za izobrazbo bolniških strežnic, ki ga je priredila Vincencijeva družba. Dekleta, ki bodo stanovale v »Marijinem domu«, naj pridejo tje že v ponedeljek do 8. ure, ko se pouk prične. — Poleg strokovnega voditelja tečaja dr. Dolšaka bodo poučevali še dr. Drganc, dr. Ješe, dr. Levičnik in dr. Plečnik. Posebna važnost se bode polagala na praktične vaje v deželni bolnici. — Doslej je prijavljenih okoli 20 kandidatinj. Ker je še prostora in gmočnih sredstev za več deklet in je želeli, da bi občine lepo priliko, ki se jim sedaj nudi, porabile, zato se bodo dekleta sprejemala še tekom prihodnjega tedna. Vse prijave in doneske je pošiljati na naslov: Hinko Peternel, deželni računski revident, Ljubljana, deželni dvorec (Kongresni trg).

+ Kaj se je dogodilo liberalnemu državnoborskemu kandidatu za ljubljansko okolico? Z Viča se nam piše: Običajno vinsko trgatstvo so imeli minulo nedeljo naši

»junaki« sokoli v Rožni dolini, ki se je pa, kakor slišimo, bolj slabo obnesla. Drugega itak ni bilo pričakovati, ker je zadnji čas posebnost — slabo vreme tudi v tukajšnjih liberalnih »vinogradih!« Na trgatvi ni bilo opaziti staroste viškega sokola, g. Josipa Tribuča. Radovedno smo povpraševali, kaj je vzrok, da ni bilo njega, ker je bil sicer duša vseh dosedanjih liberalnih prirediteljev, ki je bil sploh upanje za rešitev tukajšnjega liberalnega tabora. In v veliko začudenje smo zvedeli, da g. Tribuč ni več starosta sokola in najbrž tudi ni več — sokol. Ne vemo pa, ali jim je dal sam »korbico«, ali so mu jo pa dali sokoli sami! O ti nehvaležni liberalni svet! Tako smo vzkliknili. Ali tako plačuješ svojega »zaslužnega« moža, katerega si hotel pred enim letom poslati na Dunaj kot državnega poslanca in ga posaditi na stolček viškega županstva? Za enkrat nečemo še povpraševati, kje da tiči vzrok tega nenadnega prevrata v liberalnem taboru. Po okoliščinah soditi, bodo liberalni pristaši njegovi sami rešili to zagonetko, da ne bodo sumničili nas, da jih mi ovajamo. Tudi maščevalni nečemo biti. Eno vprašanje pa le stavimo: Gosp. Tribuč! Lansko leto ste na svoje okno pripopali »Narodov« članek, ki je obrekoval in blatil naše vrle možje z grdimi izmišljotinami. Koga boste »pripopali« pa zdaj na svoje okno?! Kaj? — Radovednež.

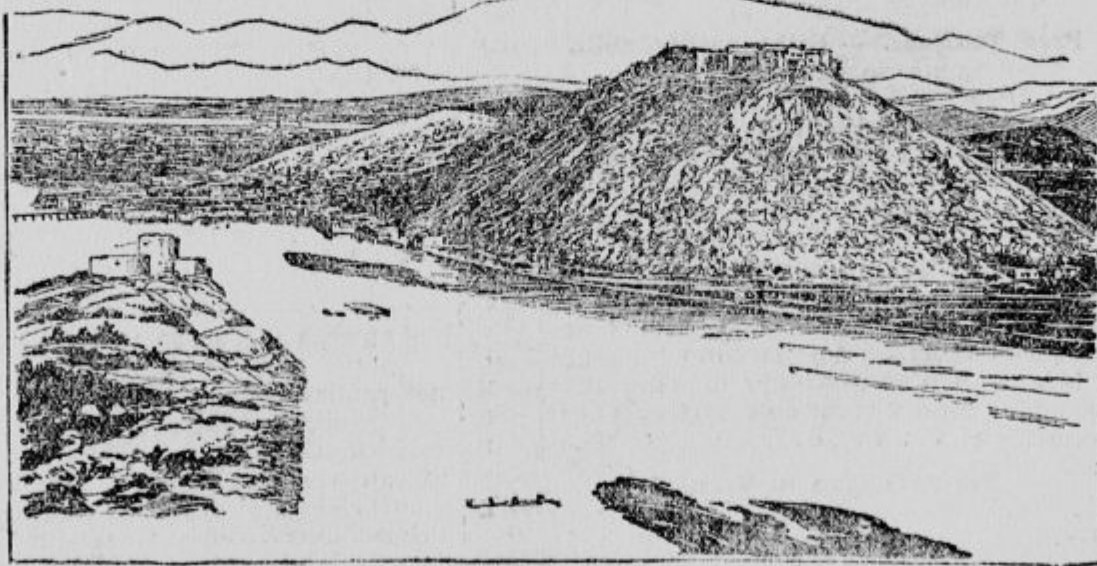
— Slovenska dijaška zveza. Podružnice S. D. Z., njeni člani, druge korporacije in občinstvo se prosi, da naslavljajo vsa pisma in pošiljatve, ki zadevajo Slov. dijaško zvezo, na njenega tajnika: Ivana Žgur, stud. med. vet., Dunaj III., Rasumofskygasse 22/11.

— Ljudsko šolstvo. Učiteljica Angela Kuhelj v Mokronogu ima zaradi bolezni dopust ter je na njeno mesto imenovan za suplenta Ivan Stegovec, bivši suplent v Čadežu. Na mesto učitelja Maksa Tschinkel, ki je v svrhu študij na dopustu, je imenovan za suplenta v Koprivniku abs. učit. kandidat Adolf Schwela, in na mesto učitelja Henrika pl. Turzanskega, ki je dobil v svrhu študij dopust, za suplentino v Dolgi vasi abs. učit. kandidatinja Ema Höningmann. Nadeučitelj Ivan Polak v Št. Vidu pri Zatičini je dobil zaradi študij dopust ter ga bo nadomeščala bivša suplentinja pri Sv. Križu Marija Ditinger. Na mesto učiteljice Ivane Jager, ki ima zaradi študij dopust, je imenovana za suplentino v Zagorju abs. učit. kandidatinja Olga Zajec. Abs. učit. kandidat Ludovik Gornik je imenovan za prov. učitelja na osemrazredni deški ljudski šoli v Spodnji Šiški.

— Katoliško slovensko izobraževalno društvo v železnikih vabi na slavnostno otvoritev društvenega doma na dan 20. oktobra. — Spored: Dopoldne: 1. ob 9. uri sprejem gostov pri vhodu v trg, nato pozdrav pred Domom. 2. Ob 10. uri slovesna sv. maša v župni cerkvi; cerkveni govor. 3. Po sv. maši blagoslovljenje Doma, nato obhod po trgu. Ob 12. uri kosilo v kaplaniji. — Popoldne: 1. ob 2. uri pete litanije. 2. Slavnostna predstava. a) Otvoritveni govor; b. »Ekvinokcij«, drama v štirih dejanjih; spisal Ivo grof Vojnovič; prevedel Fr. Koblar. 3. Po predstavi v Domu veselica. — Natančnejša naznanila glede števil udeležencev, posebno glede skupnega kosila, je prijaviti do 17. t. m. — P. n. bratska društva, brate Orle in vse prijatelje krščanstva vabi najljubšeje odbor.

— Tatvine v Mokronogu so sedaj na dnevnem redu. V noči od četrta na petek je bilo oropano znamenje v Ostrožniku, vrata odnesena; soho M. B. je pustil divjak pri miru. — V četrtek zvečer med 8. in 9. uro je po ukradel tat v veži gospoda Heferleta kolo, model 1896, znamka Swift-Steyer, Waffenrad, prestava silo majhna. Kolo ni imelo verige, torej ga je moral tat nesti. Prosi se vljudno naznanila na orožnike v Mokronogu, če je isti večer kdo videl koga nositi ali voziti kolo iz Mokronoga. Svari se pred nakupom! Gg. trgovce s kolesarskimi potrebščinami opozarjamo na to tatvino. — Popreje je bil enkrat tudi okraden hlapec g. Bulca. Naj bi se vendar enkrat tej tatinski družbi prišlo na sled.

— »Čuk« pred sodnijo. Zadnji čas so prinašali liberalni listi z Rakeka take krvave dopise o »tolovajstvih« tukajšnjih Orlov, da bi človek, ki razmer ne pozna, mislil, da gotovo ne pride živ skozi Rakek, če nima orlovskega znaka, ki mora biti seveda ponoči električno razsvetljen. Neki Kovačič, ki je menda na tukajšnjem kolo-dvoru za skladiščnega mojstra, si je tudi dovolil nekega našega fanta, ki je pa bil takrat v službi, počastiti s »čukom«. Toda potrpežljivosti je bilo konec, prišlo je do tožbe, in 10. t. m. je bil omenjeni gospod pri cerkniškem sodišču poučen, da tudi naprednjaki vsega ne smejo; za kazeno so mu pa prisodili 7 dni ali pa 40 kron kazni. Ker je bil omenjeni fant žaljen v službi, je posredoval tudi namestnik državnega pravdnika. Upamo, da bo ta nauk zadoščal za enkrat in da si ga bodo vzeli k srcu tudi drugi gospodje po Rakeku, ki ne znajo krotiti svojega jezika. Upamo, da bo tudi g. postajenačelnik omenjenemu gospodu. in

Turška utrdba ob črnogorski meji.

Skadarsko jezero.

Biser Črnogore je Skadarsko jezero. Meri 262 kvadratnih kilometrov. Dolgo je nad 40 km, široko nad 14 km, globoko pa povprečno 10 m. Izredno veliko ima Skadarsko jezero otokov, namreč 35. Ker meji jezero turško-črnogorska meja v sredini, pripada nekaj otokov tudi Turški, a največji in najlepši Črnigori. Jezero je zelo bogato na ribah ter so n. pr. leta 1906 izvozili 117 tisoč kilogramov rib v vrednosti 50 tisoč kron. Največ rib iz Skadarskega jezera se odpošlje v Srbijo, Italijo in Avstro-Ogrsko. Ribji eksport v Turčijo je zelo minimalen. Samoobsebi umavno je, da so vsi črnogorski ribiči tudi lovci ter imajo v čolnu navadno poleg ribiškij priprav tudi puško, da ob ugodni priliki na obrežju ali v zraku ustrelje kako divjačino. Da je bilo Skadarsko jezero za časa Rimljanov mnogo večje kot je sedaj, je dokazano. Takrat se je raztezalo skoro do sedanje Podgorice.

po drugih verzijah celo do Spuža, vendar se pa ogromna apnenčeva stena, ki je obdajala jezero od vseh strani, ni mogla trajno ustavljati neprestanemu izpodjedanju ter je počila na dveh krajih, vsled česar ste nastali reki Bojana in Kiri. Ti dve reki odvajata toliko vode, da se je površina jezera znatno znižala in so se skrčili bregovi. Na osušenem ozemlju so nastala najrodovitnejša polja, ki seveda spominjajo ali ob dajšem deževju še vedno mnogo trpe vsled povodnji. Ob takih slučajih naraste jezero do dvojne svoje velikosti, namreč do 500 kvadratnih kilometrov površine. Bazar v Skadru je ob takih časih tri metre pod vodo. Izmed obeh odtokov Skadarskega jezera, Bojana in Kiri, spada prva deloma k Črnigori, deloma k Turčiji ter tvori južnovzhodno mejo med Črnogoro in turško državo.

če je še kdo drugi njemu podrejenih potreben, priporočil, naj svojim protičukarskim občutkom ne daje preveč glasno duška. Če ne, smo pripravljeno, naprositi tudi direkcijo, naj mu pomaga v tem oziru.

— **Nasilnež.** Dne 9. t. m. je prišel v gostilno Kralj v Višnjigori nekoliko vinjen posestnik Matija Bregar iz Zatične. Tam so sedeli tudi vodja sodišča dr. Peitler, sednik Vehovar in notar Pleiweis. Nad temi je začel upiti in groziti: »Imam že vročo iskro pripravljeno za take; Peitlerju bom dal tako iskro, četudi bom za to 14 dni drva žagal, potem pa lahko še kaj drugega naredim.« Ker le ni bilo miru, je poklicala ostirka orožnika. Ta ga je pozval k redu in vprašal po imenu. Odgovoril mu je: »Kaj vam mar, ti si samo titularni vahtmeister, si še premlad, še boš p..... predno me ukleneš, ti vsrane.« Ker ni hotel orožnik rabiti orožja, je poslal po tovariša, da sta ga, a z naporom spravila na sodišče. Na potu gredeč je pravil, da bo Peitlerju dal eno po hrvaško, ker ga je že ob 200 goldinarjev pripravil. Odpeljali so ga na okrožno sodnijo v Novem mestu.

— **Smrtina kosa.** Iz Mošenj se nam poroča: Včeraj smo spremili k večnemu počitku občinskega svetovaleca in bivšega župana g. Ivana Pristava. Kot odkrit gojenjki značaj, zanesljiv strankar ter vztrajen delavec za občinski blagor je bil splošno priljubljen; kot vzgleden krščanski družinski oče in globokoveren katoličan je pa užival v občini vsestransko spoštovanje. — Ob odprtem grobu mu je izpregovoril g. Anton Cvenkelj iz Ljubnega prav prisrčno slovo; solzne oči pričujočih so pričale, da jim je segel ta zadnji pozdrav globoko v srce. — Bog mu daj večni mir in sladak pokoj!

— **Zlata poroka.** Danes v soboto, dne 12. oktobra, se je vršila v župni cerkvi na Bledu zlata poroka Janeza Goljasa in njegove soproge rojene Golob.

— **Semenj v Kandiji** bo prihodnji četrtek, 17. t. m., za govejo živino, prešiče, konje in drugo blago. Kupci in prodajalci se uljudno vabijo.

— **Tatovi na delu.** Iz Knežaka se nam poroča: Pretekli četrtek so se pri nas oglasili tatovi, in sicer kar na dveh krajih. Pri Cucu so spustili vino, ki je bilo čez noč »na varnem«, na dvorišču, pri županu Urbančiču pa so vlomili v hišo, odnesli 150 kil špeha in 44 parov klobas. Gotovo so si tudi v vinu posrežli. O tatovih ni sledu.

— **Premovanje telet za pol. okraja Novo mesto in Krško** se vrši leta 1912 po sledečem načrtu, in sicer: 1. Dne 15. oktobra ob 9. uri dopoldne v Št. Jerneju, ob 3. uri popoldne v Kostanjevici. 2. Dne 16. oktobra ob 9. uri dopoldne v Cerkljah, ob 3. uri popoldne v Catežu ob Savi. 3. Dne 17. oktobra ob 9. uri dopoldne v Toplicah, ob 3. uri popoldne v Toplicah. 4. Dne 18. oktobra ob 9. uri dopoldne v Zvirčah, ob 3. uri popoldne v Hinjah. 5. Dne 19. oktobra ob 9. uri dopoldne v Zužemberku, ob 3. uri popoldne v Dvoru.

— **Šišensko prosvetno društvo** prične z rednimi društvenimi predavanji v nedeljo, 13. oktobra. Predavanja bodo vsako drugo nedeljo. V nedeljo, 13. t. m., ob 5. uri popoldne bo predaval društveni podpredsednik P. Mariofilj o zanimivem predmetu »Poganstvo in njegov vpliv na človeški rod«. Predavanje se vrši v društvenih prostorih.

— **V Ameriki ponesrečil Slovenec.** V Victorju, Colo., se je smrtno ponesrečil v premogovniku Slovenec Anton Berlen. Rajnik je bil doma iz vasi Lobček pri Grosupljem, Kranjsko. Bival je v Ameriki 12 let. Zapušča žalujočo soprogo in troje nedoraslih otrok.

— **V Ameriki umrl Slovenec.** V Wardnerju, Idaho, je umrl Slovenec Iv. Pavličič, doma iz Brezja v semiški župniji.

× × ×

Ravnokar je izšla najnovejša karta Balkana: »Freytags Karte der Balkan-Halbinsel« v novi, popolnoma predelani izdaji in se dobi v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani. Cena ji je 1 K 30 vin. s poštnino vred.

KNJIGOTRŽTVO.

Sadje v gospodinjstvu. Kratko navodilo o ravnanju s sadjem in o domači sadni uporabi z dostavkom o konserviranju zelenjave. Za slovenske gospodinjice in dekleta priredil M. Humek, deželni sadjarski učitelj. Pojasnjeno z devet barvanimi prilogi in 48 slikami. Knjiga s tem naslovom je ravnokar izšla v Katoliški tiskarni. Kupe se v Katoliški Bukvarni. Knjiga, četudi ni velika, je vendar velikega pomena za naše gospodarstvo. Več izpregovorimo o nji drugič.

• **Mladini** Pogosto in vsakdanje sv. obhajilo. Spisal O. Julij Lintelo. 30 h, 20 izvodov ali več po 25 h.

• **Staršem in vzgojiteljem!** Navačajte otroke, da bodo hodili pogosto k sv. obhajilu. Spisal O. Julij Lintelo. — 25 h, 20 izvodov in več po 20 h.

Telefonska in brzojavna poročila.

PRVA ČRNOGORSKA ARMADA ZAVZELA ROGANE.

Podgorica, 12. oktobra. Prva črnogorska armada princ Danilo je zavzela utrabo Rogane nad Tuzijem. Vsled tega je padec Tuzija gotov. Bolnišnice so prenapolnjene ranjencev. Kralj Nikolaj je obiskal ranjence in se jim zahvalil v imenu domovine. Malisorev se je uprl okoli 6000. Več sto se jih je oglasilo v Podgorici, zahtevajoč orožja.

PODROBNOSTI O ZMAGI PRI DEČIČU.

Cetinje, 12. oktobra. Kralj Nikolaj je v svojem generalnem stanu sprejel deputacije albanskih rodov Klimenti, Holli in Grusi, ki so se na črnogorsko stran postavili. Podobno izjavo so podali Kastrati. — Črnogorski kralj je strogo zapovedal, da se mora s turškimi vjetniki človeško ravnati. Turškega poveljnika Dečiča je kralj sprejel z besedami: »Vi ste moj gost. Za to prijetno dolžnost se imam zahvaliti vojni sreči.«

ČRNOGORCI PRODIRAJO DALJE PROTI SKADRU.

Podgorica, 12. oktobra. Druga kolona črnogorske armade (general Martinović) je prodirajoč iz Bara zavzela manjše utrdbе, prekoračila obmejno reko Bojano in koraka proti Barabosu blizu Skadra.

MALISORI SO TURKOM ZA HRBTOM.

Podgorica, 12. oktobra. Malisori se bojujejo proti Turkom za njihovim hrptom.

TURKI DOSEGLI VSPEH PROTI ČRNOGORCEM?

Carigrad, 12. oktobra. Turške čete so zasedle zopet grič Zagajje, katerega so bili Črnogorci zavzeli (pri Tuziju)?

VELIKA PANIKA NA BORZI.

Dunaj, 12. oktobra. Danes je na borzi vladala velika panika. Vsi papirji so za 30 do 40 kron padli. Raznesla se je tudi vest, da Avstrija mobilizira. Ta vest se je pa takoj dementirala.

PROKLAMACIJA SULTANA NA NAROD.

Carigrad, 12. oktobra. Sultan je izdal proklamacijo na armado, v kateri povdarja miroljubnost Turčije in izraža nado, da bodo turški vojaki sveto domovinsko zemljo branili.

PRED VOJSKO V SREBIJI.

Belgrad, 12. oktobra. Skupščina je sklicana na 14. t. m., ponedeljek. Skupščina se predloži dodatek k tiskovnemu zakonu. Armada sprejme danes 12. t. m. skupno sveto obhajilo. Policija je odredila, da se morajo odslej vse kavarne in restavracije zapreti ob 11. uri ponoči.

SRBSKE ČETE UDRLE V SANDŽAK.

Belgrad, 12. oktobra. Srbske čete so vdrlle v Sandžak in se skušajo združiti s tretjo črnogorsko armado generala Vukotića pri Beranah.

Belgrad, 12. oktobra. Turki so v Sandžaku ubili popa Gjorgia Bučniča, vsled česar je nastal punt. V Novi Varoši in Mitrovici trajajo boji dalje. Mnogo ranjenih se je preneslo v Srbijo.

RESNA IZJAVA BULGARSKEGA MINISTRA.

Milan, 12. oktobra. Dopisnik »Secola« poroča iz Sofije: Nek minister je po seji ministrskega sveta žurnalistom dejal sledeče: »Evropa je dopustila, da se je rana na Balkanu razbolela do skrajnosti. Ni je mogoče drugače ozdraviti kakor z ognjem.« Pozvali smo Evropo, da Makedonijo osvobodi, a Evropa je računala na needinost balkanskih držav. Evropa lahko stori v združnem hipu edino pametno, kar je mogoče storiti, da namreč opusti ščititi Turčijo in nas pusti, da z njo obračunamo.

TURKI MASAKRIRAJO KRISTJANE V MAKEDONIJI.

Milan, 12. oktobra. »Secola« poroča iz Sofije, da so tam izjavili, da imajo uradna obvestila, da Turki v Makedoniji plenijo, ropajo in kristjane koljejo.

TURŠKI ŠPIJONI V BULGARIJI NA SMRT OBSOJENI.

Rušuk, 12. oktobra. Vojno sodišče je dva turška špijona, ki sta poizkusila atentat na most čez reko Lom, obsodilo na smrt. — Obsodili so še dva druga turška špijona.

BOLGARSKI ATENTAT V SOLUNU.

Solun, 12. oktobra. Bolgari so skušali razgneti v zrak nek vojaški vlak. Atentatu so pravočasno na sled prišli.

VIŠJI POVELJNIKI BOLGARIJE, GRŠKE IN SRBIJE ODPOTOVALI.

Sofija, 12. oktobra. Višji poveljniki Grške, Bolgarije in Srbije: grški prestolonaslednik, general Savov in general Putnik so odpotovali na mejo, da nadzorujejo armade in izdajo potrebne dispozicije.

RUSIJA SE PRIPRAVLJA.

Dunaj, 12. oktobra. »Mittags-Zeitung« od 11. t. m. poroča iz Belgrada: Glasom

poročil iz Varšave se je danes začela mobilizacija vsega teritorija kozakov ob Donu. Oblasti so dobile povelje, da mobilizacija prej ko mogoče izvedejo, ker ima vlada namen tekom enega tedna poslati 150 polkov kozakov na Rusko-Poljsko. — Istemu listu se poroča iz Peterburga: Finančni minister je odredil, da se vsi fondi filialk državne banke iz teritorija ob Visli prenesejo v Moskvo. Obenem ministvo izjavlja, da je ta odredba bila že davnej nameravana in da ni v zvezi s sedanjimi situacijo. Sazonov je po svojem povratku iz Evrope izjavil, da je s svojimi uspehi zadovoljen in trdno upa, da se vojska lokalizira. — »Novo Vreme« poroča, da ima Rusija v donski guberniji pripravljenih 1800 vagonov in 80 regimentov kozakov, da v slučaju potrebe odrinejo proti avstrijski meji. (Ruska vlada pa vesti o mobilizaciji kozakov dementuje.) — Medtem pa »Zeit« poroča, da je Rusija na preči Varšava — Dunaj rekvirirala vse vozove, dala preiskati vse stroje in ukazala pripraviti tudi rezervne stroje. Število strojevodij in kurjačev se je podvojilo. Častniki generalnega štaba preiskujejo progno. Poljske uradnike, ki so sumljivi, je vlada odstavila.

TUDI GRČIJA SE PRIPRAVLJA.

Atena, 12. oktobra. Vlada se pogaja z Armstrongom za križarico 25.000 ton. Iz Stettina je odplul v Grčijo nek ondi naročeni torpedolovec. Štirje torpedolovci, ki jih je bila Grčija naročila v Angliji, so že dospeli v Alžir. Princ Georg grški je 11. t. m. odpoval iz Pariza via Trst v Atene. Grški krogi smatrajo vojsko za gotovo dejstvo.

TURŠKI KONZULAT V ODESI GORI.

Peterburg, 12. oktobra. V Odesi gori turški konzulat. Sodijo, da je bilo zažgano.

TURŠKO-LAŠKA MIROVNA POGAJANJA PREKINJENA. LAŠKO BRODOVJE ODJADRA V EGEJSKO MORJE.

Rim, 12. oktobra. Rimska »Tribuna«, v kateri objavlja laška vlada svoje izjave, objavlja iz Ouchyja brzojavko, ki izvaja: V zadnji uri, ko se je že doseglo sporazumljenje o glavnih mirovnih točkah med Turki in Lahi, so staveli Turki nove, nesprejemljive predloge. Najbrže se mirovna pogajanja prekinijo in nadaljuje Italija z vso odločnostjo vojsko proti Turčiji. »Tribuna« pristavlja, da Italija ob mirovnih pogajanjih ni izrabila ugodnega položaja vsled nevarnosti, ki grozi Turčiji po balkanskih državah. Če se pogajanja razbijejo, izpremeni Italija svoj dosedanji vojni način tako, da sovražnika ubije. »Agenzia Stefani« (uradna) pa oficijelno poroča: Prvemu brodovju, ki mu poveljuje admiral Hale in se zdaj nahaja v italijanskem morju, je ukazano, da mora biti pripravljeno odjadrati v Egejsko morje.

Rim, 12. oktobra. Čeprav so se pogajanja med Turčijo in Italijo v Ouchyju zadnji hip skoro razbila in v Italiji računajo s tem, da bo treba zoper Turčijo ostreje nastopiti, goje nekateri še nekaj nade, da se mir sklene, ako se Turčija uda.

DRŽAVNA ZBORNICA.

Dunaj, 12. oktobra. Poslanska zbornica se zbere 22. t. m.

JUKIĆ BO OBEŠEN?

Trst, 12. oktobra. »Edinost« poroča iz Zagreba: Jutri ob 4. uri v jutro se izvrši nad Jukićem smrtna obsodba. Prošnja za pomiloščenje je odbita. Po vsem mestu vlada strašno razburjenje. Bati se je nocoj demonstracij, kakor se še niso vršile. Policija je z močnim koronom obdala Jukićevo ječo, ki ga vestno sirazi. Po kavarnah, gostilnah in vseh javnih lokalih živahno tolmačijo ta odlok o usmrtni in dajejo duška svoji ogorčenosti. Ljudstvo postaja vedno bolj razjarjeno in ne veruje zatrevanju policije, da Jukić jutri ne bo usmrčen. Prezanesljivo namreč ve to od druge strani. — »Edinost« dostavlja: Prejeli smo sledečo vest, ki bi jej pri sedanjih razmerah na jugu ne verjeli, če nam ne bi prišla iz zanesljivega vira. — (Pristavljamo, da se nam ta vest zdi skrajno neverjetna in morebiti celo z gotovim namenom sprožena. — Ured. »Slovenca«.)

CUVAJ MOBILIZIRA URADNIŠTVO.

Zagreb, 12. oktobra. Komisar Cuvaj je izdal rezervatno povelje na županjske vlasti, s katerim odreja, da se imajo vsi uradniki, ki so še na dopustu, takoj v službo vrniti. Vojaški krogi izjavljajo, da ta naredba ni posledica sedanjega mednarodnega položaja. Nekateri menijo, da hoče Cuvaj hitro z vsem terorjem izvesti volitve.

BADENI UMRL.

Lvov, 12. oktobra. Bivši deželni maršal grof Baden, brat svoječasne avstrijskega ministrskega predsednika, je danes ponoči umrl.

VELIKANSKI POŽAR V GRAŠKI OKOLICI.

Gradeo, 12. oktobra. Ponoči 11. t. m. ob 9. uri zvečer je v Thondorfu pri Gradcu nastal velikanski požar.

SENZAČEN SAMOUMOR V BELGRADU.

Belgrad, 12. oktobra. Tu so našli ustreljenega stotnika Petrovića, brata bivšega finančnega ministra. Pri stotniku so našli kompromitujoča pisma in 10.000 fr.

MORILEC SVOJE MATERE NA REKI ARETIRAN.

Reka, 12. oktobra. Tu so aretirali Koblitza, ki je v Pragi svojo mater umoril. Koblitza so prijeli, ko se je hotel vkrčiti na parnik, da odpotuje v Benetke.

ŽELEZNIŠKA NESREČA PRI MEIDLINGU.

Meidling, 12. oktobra. Na tukajšnji južnoželeznični postaji se je zgodila nesreča. Nek vlak je skočil s tira, 15 oseb je ranjenih, materialna škoda je velika.

LOČEN SPREJEM DUNAJSKEGA IN PRAŠKEGA OBČINSKEGA SVETA V LONDONU.

Praga, 12. oktobra. Londonski lord-major je zagotovil, da bosta deputaciji praškega in dunajskega občinskega sveta v Londonu ločeno sprejeti.

NAPAD NA KONZULATNEGA TAJNIKA V VARŠAVI.

Lvov, 12. oktobra. V Varšavi sta napadla dva bandita grškega konzulatnega tajnika Gabriela Rusa, katerega sta na glavi ranila. Policija je roparja aretirala.

VSTAJA V MEHIKI.

London, 12. oktobra. Pri Escalonu so v sredo porazili vstajši vladno armado, ki je izgubila 100 mrtvih.

NA SMRT OBSOJENA MORILKA.

Weimar, 12. oktobra. V razpravi proti zakonskima Barth, ki sta bila obdolžena, da sta umorila brata Barthove, kmeta Riharda Wagner, je bila Barthova obsojena, da se ji odseka glava, njen mož je pa bil oproščen.

STRAŠNA ŽELEZNIŠKA NESREČA PRI PLOJESTIJU.

Bukarešt, 12. oktobra. V bližini postaje Plojesti je zadel osební vlak v tovarni vlak. Obe lokomotivi sta razbiti. Mrtev je en strojevodja, štiri osebe so smrtno nevarno, veliko oseb je pa lahko ranjenih.

BOJ Z VOJAŠKIM BEGUNOM.

Bukarešt, 12. oktobra. Policija se je podala v stanovanje oženjenega vojaškega begunca Theodorescu, da ga aretirajo. Policisti so begunčevu hišo obkolili. Theodorescu je streljal z revolverjem na policiste, ki so se umaknili. Ko je Theodorescu izprevidel, da ne more več pobegniti, je ustrelil svojo ženo in nevarno ranil svojo štiriletno hčerko. Ranil je tudi sebe. Medtem je vdrla policija v hišo. Theodorescu je skočil skozi okno na dvorišče in bežal. Policisti so streljali na begunca, ki je tudi streljal in enega policista nevarno ranil. Ena krogla je Theodorescu zadela v glavo, ki se je mrtev zgrudil na tla.

TRIJE GOREČI PARNIKI NA VODI.

London, 12. oktobra. Pri Bayonnu (New Jersey) je popolnoma zgorel angleški parnik »Dunholm«. Dva angleška petrolejna parnika in ladjo »Konkordia« so morali peljati v plamenu na reko. Ob požaru je bilo veliko petroleja in blaga uničenega.

Koroške novice.

k Grozna nezgoda. Svetnavas. V petek opoldne je na tukajšnji postaji železniški uslužbenec Mihael Zablatnik, star 20 let in doma iz Št. Janža v Rožu, na progi stoječ govoril z drugim železniškim uslužbenecem in ni zapazil, da pride stroj, ki ga je zagrabil, vrgel na tla ter mu popolnoma zmečkal ob nogi pod kolonom. Ker je brž po nesreči došel brzovlak, so ga prepeljali v celovško bolnišnico.

k Promocija. Koroški rojak g. J. Stefančič je bil dne 10. t. m. na c. kr. češki univerzi promoviran za doktorja vsega prava.

Na ženskih klinikah se je dobro poznata Franc Jožef-ova grenčica izkazala kot najbolj priljubljeno odvajalno sredstvo. Tudi najbolj občutljive bolnice zavživajo rade to izvrstno, naravno sredstvo, ker nastopi že po kratkem času dobrodejen učinek in brez neprijetnih postranskih pojavov. Tajni svetnik prof. dr. pl. Winkel v Monakovem piše: »S tem potrjujem, da sem že od mnogih zdravnikov pohvaljene ugodne učinke naravne Franc Jožef-ove grenčice mogel zaslediti tudi pri lastnih preizkušnjah! — Na prodaj v lekarnah, drožerijah in prodajalnih rudninskih voda. Ravnateljstvo razposiljalnice Franc Jožef-ovih zdravilnih vrelcev v Budimpešti.

Novice s Hrvaškega.

h Za Jukićevu mater so ameriški Hrvati doslej zložili že mnogo nad 6000 K.

h »Veleizdajnik« Alfirević pride, kakor poroča zadnji »Hrvatska Kruna« pred celovško poroto. Isti list poroča, da državno pravdnštvo sedaj zopet zasleduje Filipića in Curino, proti katerima je bilo postopanje radi veleizdaje ustavljeno. Sedaj sta tožena radi žaljenja Veličanstva. Tudi Alfirević je tožen poleg veleizdaje radi žaljenja Veličanstva.

h Umrl je v Blatu na otoku Korčuli mons. Don Pero Bacić, bivši dalmatinski deželni poslanec.

Na smrt je bil obsojen v Kotoru Turek težak Seferović, ker je s pomočjo tovarišev ubil in oropal muslimana Sulja Alihodžića. Ubili, kakor tudi obtoženci so vsi turški podaniki.

h Konkurs Scholz v Zagrebu je mnogo hujski, kakor se je izprva mislilo. Hrvatski listi pišejo, da znašajo pasiva 500.000 kron, dočim se bo dobilo aktiv kvečjemu 30 tisoč kron!

h Umrl je v Zadru 32letni duhovnik don Venceslav Vidović.

Primorske vesti.

p Bojna ladja — »Triglav«, Cesar je odločil, da se bo prihodnji dreadnought, ki se bo v Trstu spustil v morje, imenoval »Princ Eugen«. Obenem so bila tudi določena imena za tri križarice admiral Spau-novega tipa, in sicer dobijo imena »Saida«, »Helgoland« in »Novara«. Tudi za šest torpednih rušilcev se je že določilo imena. Med temi bo nosil en rušilec tudi ime kranjskega velikana »Triglav«, drugih pet se bo pa zvalo: »Lika«, »Tatra«, »Batalon«, »Ezepele« in »Orjen«.

p Delovanje hrvaških katoliških izobraževalnih in mladeniških društev v Istri. V Tinjanu je predaval v našem društvu zdravnik g. dr. Gržinić iz Pazina o pomoči v nesrečah. — V Polju pri Dobrinju na Krku se osnuje katoliški Sokol. — V Št. Petru v Šumi je bilo v ondošnjem mladeniškem društvu že šest predavanj.

p Samoumor c. kr. contreadmirala. V petek se je ustrelil v Pulju contreadmiral Emilij Fath. Pokojnik je bil dodeljen mornaričnemu tehničnemu komiteju, kjer je bil predstojnik oddelka za mornarično topničarstvo. Kot vzrok samoumora se navajajo najrazličnejši nagibi. Bližnja prihodnost bo pokazala, če je na vsem kaj resničnega.

p Pionirji odšli iz Pulja. V petek so odšli iz Pulja tri stotnije pionirjev v svoje nove garnizije, in sicer ena v Trebinje, ena v Gorico in tretja proti Tridentu. K odhodu so prišli zastopniki vojaških in političnih oblasti, da se od odhajajočih oddelkov še enkrat poslovijo. Namesto odšlih pionirjev pride v prihodnjih dnevih v Pulj en bataljon iz Komarna.

p Na odvetniškega kandidata streljal. V avgustu 1911 je streljal klepar Al. Fantuzzi v Gorici na sodišču na odvetniškega kandidata dr. Gvidona Battigija. Obsojen je bil radi tega na 18 mesecev težke ječe. Proti razsodbi je vložil pritožbo ničnosti, ali na Dunaju so potrdili razsodbo iz Gorice. Nato je Fantuzzi pobegnil ter se nastanil v bližnjem Čedadu, misleč, da ga ne dobi avstrijska sodna oblast nikdar več v roke. Sedaj so ga pa izsledili in na zahtevo okrožne sodnije aretirali in ga pošljejo sem, da prestane odmerjeno mu kazen.

p Na devet let težke ječe je bil v Trstu pred poroto obsojen Ivan Lah, rojen 1884 v Mariboru, ki je na Kantridi pri Reki umoril Rožo Osvalt in jo oropal večjega zneska, kakor je izvršil tudi druge tatvine.

Ljubljanske novice.

lj Redni kurzi S. K. S. Z. se začno s prihodnjim tednom v tem-le redu: Nemščina prva ura v ponedeljek ob pol 8. v Slovenski trgovski šoli na Kongresnem trgu. — Stenografija se je že začela in se poučuje ob sredah od pol 7. do pol 8. in ob petkih od pol 8. do pol 9. v Slovenski trgovski šoli. — Laščina se bo poučevala v dveh oddelkih: a) za začetnike ob ponedeljkih in četrtek od 3/4 8. do 3/4 9.; b) za drugi oddelek ob torkih in petkih od 3/4 8. do 3/4 9. v Slovenski trgovski šoli. Prva ura v ponedeljek 21. oktobra, oziroma v torek, 22. oktobra. Socialni kurz se začne v četrtek, 17. oktobra, ob 8. uri v »Ljudskem domu«. — Govorniški kurz se bo vršil po enkrat v tednu in se začne v sredo, 16. oktobra, ob pol 8. zvečer v »Ljudskem domu«. — Zgodovinsko-zemljepisni kurz po enkrat v tednu se začne v soboto, 19. oktobra v »Ljudskem domu« ob pol 8. zvečer. — Kurz za umevanje umetnin se začne prihodnji teden; dan, uro in kraj naznamimo pravočasno v »Slovenca«. — Odbor S. K. S. Z. vabi opetovano svoje člane, da se poslužujejo lepe prilike, ki jim jo nudi odbor z omenjenimi kurzi. Kdor še ni član.

se lahko vpiše vsak dan v tajništvo v »Ljudskem domu« od 10. do 12. dopoldne in od 6. do 8. zvečer. Tam se lahko vpiše tudi v kurze. Kdor se pa tam ni zglasil, naj se zgleda prvo uro pri učitelju.

lj Deško zavetišče sv. Jožefa v Rokodelskem domu šteje letos 58 gojenčev, toliko, kolikor jih je bilo z ozirom na prostor sploh mogoče sprejeti. Skoraj enako število prošelj je bilo treba zavrniti. Vse to ne priča le o nujni potrebi takih zavodov za Ljubljano, ampak je tudi lepo priznanje za uspehe »Zavetišča«. Stariši splošno hvaležno priznavajo njegov blagodejni vpliv na mladino.

lj Vaja zborov »Ljubljane« jutri ob pol 11. uri dopoldne v »Rokodelskem domu«.

lj Šentjakobsko prosvetno društvo priredi I. predavanje v tej zimski sezoni v nedeljo ob 6. uri zvečer v društvenih prostorih. Od sedaj naprej bo redno predavanje vsako nedeljo ob 6. uri zvečer. — V nedeljo 27. oktobra pa priredi ob 7. uri zvečer v Ljudskem domu lepo hrvaškonarodno igro »Nedolžna žrtev«. Tudi »Naši palčki« se še enkrat pokažejo. Vstopnice se že dobe v društvenih prostorih.

lj Iz pisarne S.ovenskega deželnega gledališča. Nocoj v soboto, dne 12. oktobra (nepar) se prvič na slovenskem odru uprizori dvodejanska komedija »Boubouroche«, ki jo je napisal najznamenitejši sodobni francoski dramatik Georges Courteline. Duhovito izvedena igra orisuje zgodbo dobrodušnega moškega, ki tako slepo veruje v zvestobo svoje izvoljenke, da ga niti najjasnejši dokazi ne morejo preveriti o njeni prevečani goljufivosti. V srce se nam smili posebej ljuba dobrodušnost Boubourocheva, pa se spričo njegove brezmejne naivnosti vendarle ne moremo ubraniti presrečnemu smehu, ker je pisatelj bridko resnico Boubourochevega srčnega romana odel v tako šaljivo obliko, da gledalec včasih popolnoma pozabi na resnobna lica, ki se skrivajo za temi režeci in se krinkami. V izbirnem Parizu je Boubouroche doživel največje uspehe. Upajmo, da ga bo tudi v Ljubljani. Vloga Boubouroche je poverjena g. A. Verovškiju, ostale partije, ki prav tako zahtevajo dobrih igralcev, so v rokah gospe Šetfilove in gg. Bohuslava, Povhe, Skrbniške, Bukšeka, Danila in Pečeka. Zatem se drugi v sezoni poje Blockova enodejanska komična opera »V vodnjaku« z gđ. Richterjevo v vlogi lepe Jerice. — V nedeljo popoldne se izven abonmaja (za lože nepar) ob izdatno znižanih cenah pred vsem za ljubitelje slovenskega gledališča z dežele prvič ponovi danska komedija »Veliki mrtveci«, velezabavna, humorja, dovtipov in satire polna »vesela žalost«, ki je ob svoji premijeri v četrtek vzbujala največjo veselost in žela enodušno pohvalo naše kritike. Vodi lože vloga pesnika Cederlunda igra g. Bohuslav, ostale vloge so v rokah naših najboljših moči. Za neparabonente se »Veliki mrtveci« ponovi prihodnji teden enkrat zvečer. — V nedeljo zvečer se prav tako izven abonmaja (za lože par) v prvi vrsti za čestite posetnike z dežele uprizorita zgoraj orisana komedija »Boubouroche« in opera »V vodnjaku«.

lj Umrla je na Dunaju 10. t. m. gospa Ema Suppantšitsch, roj. pl. Felberthal, soproga poročnika vojne mornarice W. Suppantšitscha, sina hran. blagajnika v pok. Leona Suppantšitscha v Ljubljani. Truplo bodo prepeljali v Trst, kjer se bo vršil v ponedeljek pogreb.

lj Star veteranec umrl. Umrl je gosp. Jakob Kocjan, rojen leta 1824. v Ljubljani, ki se je kot korporal 17. pešpolka udeležil vojske leta 1848.—1849. ter je bil odlikovan z večimi svetinjami. Bil je hišnik pri g. Samassi nad 50 let. Pogreb se vrši v nedeljo ob 4. uri popoldne. N. v m. p.

lj Umrl so v Ljubljani: Jera Stampfel, užitkarica, 76 let. — Jakob Kocjan, bivši hišnik, 88 let. — Adam Perovšek, delavec tobačne tovarne v pok., 76 let.

lj Vzidanje spominske plošče. Včeraj popoldne so v oporno betonsko steno ob novoregulirani Gruberjevi cesti — sedaj Nadvojvode Friderika cesti — vzdali priprosto marmornato spominsko ploščo, ki nosi črn napis: »Cesta znižana l. 1912.«

lj Iščemo stanovanja za pet dijakov, ako mogoče za vse skupaj in stanovanje za dva dijaka. Blagohotne pismene ponudbe na uredništvo »Slovenca«.

lj Nesreča na cesti. Včeraj zvečer je v Slomškovi ulici povozil sedlar Stupica 87 let staro zasebnico Marijo Sitar iz Novega Vodmata. Težko poškodovano Sitarjevo so nezvesto prepeljali v deželno bolnico.

lj V Zadrugi tiskarni na Starem trgu so izšli in se dobivajo od c. kr. davčne administracije predpisani hišni in stanovaški izkazi, ki so do 15., oziroma 30. oktobra t. l. izpolnjeni oddati pri c. kr. davčni administraciji.

lj Mestna zastavljalnica naznanja, da se vrši tamesečna dražba v avgustu 1911 zastavljenih dragocenostih (zlatnine, srebrnine, draguljev itd.) in v oktobru 1911 zastavljeni h efektov (blaga, perila, strojev, koles itd.) v četrtek dne 17. t. m. od 8. do 12. ure dopoldne v uradnih prostorih, Prečna ulica št. 2.

Iz rdečega labora.

So. demokrati proti splošni volilni pravici. Kadar pridejo soc. demokrati pri svoji absolutni nezmožnosti, izvrševati v resnici socialno delo, v stisko, takrat prično vedno vpiti, da je treba razširiti ljudske pravice ter motivirajo istočasno svoje vpitje s tem, da ni preje misliti na uresničenje njihovih principov, dokler ne bo imelo ljudstvo enakih političnih pravic, kakor privilegirani stanovi. V Belgiji so skušali soc. demokratije nahujskati delavstvo za generalno stavko, da bi prisilili vlado k uvedbi splošne volilne pravice. Koliko resnosti pa tiči za to agitacijo soc. demokratov, pa kaže jasno postopanje rdečkarjev v Luksemburgu. Tukaj so namreč zahtevali katoliki volilno reformo v smislu razširjenja glasovalne pravice. Sodrugi, ki tvorijo z liberalci večino, so pa sklenili kot piše »Avenir du Luxembourg«, da bodo nastopili proti tej reformi. Tukaj se torej jasno kaže »resnost«, s katero se soc. demokrati bore za splošno volilno pravico.

Socialni demokrat mora biti brezverec! Kmalu po predzadnjih volitvah v Belgiji je pisalo vodilno glasilo belgijskih socialistov tako-le: »Noben delavec ne sme več v cerkev! Nobena delavska žena več v spovednico! Nobenih krstov, nobenih cerkvenih porok več! Ne puščajte delavskih otrok v katoliške šole!« In 13. julija je pisal isti list: »Nobenih krstov v cerkvi, nobenih porok v cerkvi, nobenih cerkvenih pogrebov in nobenih prvih obhajil nočemo več!« Delavstvo mora organizirati splošni, stalni in radikalni verski štrajk! Od danes naprej mora v stranki veljati geslo: Noben otrok, nobena žena, noben mož nobenega vinarja več za katoliško cerkev! Tako si je to glasilo belgijskih rdečkarjev upalo pisati po volitvah. Pred volitvami so pa hodili okrog, kakor to delajo tudi naši, in lovili verne, a nezavedne, nepoučene in lahkoverne delavce ter kmete kakor kaline na svoje limanice!

Svobodomiselna hvalečnost. Neki socialistični poslanec v Belgiji je hudo obolev. Moral je v bolnišnico, ki jo upravljajo katoliške usmiljenke, kjer je bil operiran in odkoder je po samaritanski postrežbi čez nekaj dni ozdravljen odšel. Komaj pa je ozdravel, je v belgijski zbornici nekega dne grdo zabavljaj zoper katoliške redovnice ter jih nazival »črni mrčes«. Po seji pa zu-

Okrevajoči

si bodo svoje zdravje uspešno utrdili, ako bodo zavživali Scottovo emulzijo, ker jo celo najbolj slab želodec lahko prenese in prebavi. Ako se pomisli, da ima, vedno enakomerna in izvrstna kakovost posameznih delov Scottove emulzije posebno redilno moč, potem je lahko umljivo zakaj je pri okrevanju za mlado in staro tako koristna. Poleg tega je pa Scottova emulzija tako okusna, da jo odrasčeni in otroci radi jemljejo.

Cena originalni steklenici je 2 K 50 v. Dohi se v vseh lekarnah, kdor pošlje 50 v. v znamenju na SCOTT & BOWNE, G. m. b. H., Dunaj VII., in se sklicuje na ta časopis, dostavi se mu ena pošiljatev potom lekarnarje za poskušnjo.

Spretnega tiskarskega strojnika sprejme
Katoiška Tiskarna
Plača po dogovoru.

naj na hodniku pristopi k njemu neki katoliški poslanec, ki ga nagovori: »Ali hočete še enkrat ponoviti vse, kar ste sedaj v zbornici govorili?« Socialist pa je v zadregi jecljal, češ, da ni rekel nič hudega. »Res,« pravi nato katoličan, »preveč strahopetni ste, da bi sedaj ponovili v obraz psovke meni, ker veste, da vam je stregla v bolnišnici ravno moja hči, ki je katoliška usmiljenka.« — Dogodek je resničen in kaže, kako velika usta imajo svobodomislec na shodih, a kako majhni so v primeri s požrtvovalnostjo katoliških redovnic.

Proda se

prosterna eno- nadstropna — hiša

z novim gospodarskim poslopjem, ledeno, lepim vrtom, njivo s 4000 sadeži hmelja in sušilnico. — Posedstvo je arondirano in tik postaje in državne ceste v Št. Petru v Savinjski dolini in posebno pripravno za podjetnega trgovca. Več pod »Ugodno 36«. Št. Peter v Savinjski dolini. 3261

Steklene škodelice za barvo

štirivoglate oblike z žleblcem za obešanje na slikarsko paleto za akvarelno slikanje (varstv. znamka)

J. Klein, Ljubljana

so praktične in radi lepe oblike zelo priporočljive in imajo to prednost, da se lahko pri delu obesijo na paleto; radi tega jim moramo dati prednost pred vsemi doslej v trgovini se nahajajočimi posodicami iz pločvine, kamenine, aluminija, kakor tudi radi snaznosti in priročnosti. 3262

Cena komadu 20 vin.

Pri večjem naročilu primeren popust

Dobivajo se pri

J. Klein, Ljubljana

Wolfova ulica 4 in Frančiškanska ul. 8.

Mojih 8 otrok

ki izgleda zdravo in cvetoče, sem odgojil s sladnim čajem, od Ubaldia pl. Trnkoczyja, lekarnarja v Ljubljani. Tega dejstva mi ne more nihče odreči. Na stotine mater mi je hvaležnih, ker posnemajo moj vzgled, ki sloni na širinajstletni izkušnji. Sladni čaj je kot redilno sredstvo za otroke, kateremu se primeša malo mleka in sladkorja, varuh za dojenčke, čegar raba tvori odporno silo, da, skoro izključno otroče boleznih in učinkuje brez graje. Drugič: Medtem ko stanejo vsa druga redilna sredstva za otroke po 1-2 kroni in se v par dneh porabijo, stane sladni čaj zavitek 1/4 kg samo 60 vinarjev; s tem se lahko hrani dojenček 20 do 30 dni. Nadležni in dragi Soxhlet-aparat odpade. Zadoštuje navadna steklenica za dojenca. Sladni čaj, ki ga izdeluje doktor p. Trnkoczy, je brezivomno velika pridobitev na polju otročje prehrane in stedljivosti. Kri, moč, zdravje, mirne živce, mirno spanje, 50% prihranka na denarju, najboljši zajutrek dosežemo, dobe tudi odrasli, ki pijejo namesto neredilne, razburiljave kave, čaja, sladni čaj znamka »Sladin«. Posebno priporočljivo za bolnike in otroke.

Dobiva se v lekarnah, drogerijah in pri trgovcih Sladni čaj znamka »Sladin«, izdelan po dr. pl. Trnkoczyju se ne sme zamenjati s sladno kavo. Tovarniška zaloga pri lekarnarju pl. Trnkoczy v Ljubljani, Kranjsko. Po pošti takoj najmanj 5 zavitkov 4 Kr. franko, poštni zavoj s 5 kg vsebine, 15 zavitkov, K 10— franko. Ker se večkrat po njem mnogo povprašuje, se izvrši pošiljatev najkasneje od 2—3 dni. Na Dunaju v lekarnah: Trnkoczy V. Schönbrunnerstr. 109; III. Radeckypplatz 4; VIII. Josefstadtstr. 25; v Gradcu, Sackstr. 4.

Za resničnost zgoraj navedenega jamči in navedenih 5 Trnkoczyjevih tvrdk, ugodna pričeva la zaupnih oseb in stotina zahvalnic mater, med njimi takih, ki so že obupavale pred vporabo sladnega čaja, ker se jim ni obneslo nobeno drugo sredstvo. 3266

Vsakoursno kurivo

Mehke in trde droz cele in razžagane. — Retorino olje. — Trboveljski kosovnik K 280-340 za 100 kg. — Trboveljski kockovnik 266-320 za 100 kg. — Velenjski briketi. — Klara, edina štedilna kurjava za peči K 140-160 za 100 komadov. Prosto na dom dostavljeno.

St. & C. Tauzher

Dunajska cesta 47. Telefon 152.

Po svetu.

Policijski pes, ki se je zmotil. Dne 25. m. m. je bil v gozdu pri Hrotovcih umorjen gozdarski adjunkt Plišek. Policijski pes »Wolf« je rešil vso zagonetko v nekoliko minutah, obrniviš pozornost na delavca Eliša. Ali nadaljna preiskava je pokazala, da sled policijskega psa ni bila prava. Orožnik Švan- da je našel v stanovanju delavca Vi- tamvasa v Hrotovcih nekatere reči, ki so Vitamvasa jako kompromitirale, nakar ga je odvedel v preiskovalni za- por. Ker je okoliščina za okoliščino iz- pričevala proti Vitamvasu, je naposled priznal, da je kritičnega dne zvečer le- žal na preži kraj gozda ter mimoidoče- ga adjunkta ustrelil. Pomočnikov ni imel, ampak bil je sam. Na to prizna- nje so izpustili nesrečnega Eliša iz za- pora, katerega je bil vzel orožnik mno- goglavi družini in odpeljal v klenjenega v zapor. Eliš je z lahkoto dokazal svoj alibi. In omenjeni policijski pes »Wolf« je bil svoj čas na razstavi policijskih psov v Brnu odlikovan s prvo nagrado. Do zdaj je še nerešena uganka, kako je prišel policijski pes na čisto napačno sled.

Nova iznajdba. Nedavno so v Ame- riki v prvič poskušali vlak, katerega žene lastna električna moč. Prevozil je pot iz Pennsylvanija Railroad Terminal v New York do Long Beach, L. I. v 45 minutah — v času kakoršnega rabijo drugi navadni vlaki. — Vožnja se je popolnoma posrečila. Vlak je konstru- iral Ralph H. Beach, predsednik Fede- ral Storage Battery Car. Co. of Silver Lake N. Y. in ga tudi sam vodil. Beach se je izrazil, da je že prej delal posku- se na posameznih vozovih, poskus pri celem vlaku se mu je pa šele sedaj po- srečil.

Umrli je odlični vodja belgijskih kato- ličanov Avgust Beernaert v 84. letu svoje starosti. — V Cambridgu je v 77. letu svoje starosti umrl učenjak Walter Skeat.

Sodna usmrtenja se draže. Pri zad- nji sodni usmrtni v Budimpešti so se naravnost stopili za vrv obešenca in pri- šlo je do velikih demonstracij, ker ni smel krvnik prodati vsled ugovora dr- žavnega pravdnika vrvi. Krvnik se je skliceval na to, da je vrv njegova last, ker jo je kupil za svoj denar, vsled če- sar lahko naredi ž njo, kar hoče, in jo torej sme tudi prodati. Tudi je izjavil krvnik, da je skupiček od vrvi njegov edini zaslužek, ker so njegovi dohodki tako minimalni, da more komaj plača- ti svoje pomočnike. Poslal je tudi na justično ministrstvo vlogo v tem zmi- slu. To vlogo je justično ministrstvo rešilo z odlokom, po katerem se pri- stojbine znatno zvišajo krvniku. Od- slej krvnik za postavljanje vislic in za nabavo drugih potrebščin, med njimi tudi vrvi, dobi znesek 50 K ter za izvr- šitev svojega dela 100 K. Za vsakega pomočnika je določenih 50 K ter 3 K za vsak dan na potovanju. Vrvi krv- nik ne sme prodati.

Kako se na Portugalskem odprav- lja rojaliste. Nedavno je krožila po ča- sopisih brzojavka iz Lizbone, sledeče vsebine: »Ko so peljali večjo četo je- tnikov v jetnišnico v Evori, so jetniki zmerjali gledajoče občinstvo. To je množico tako ogorčilo, da je napadla jetnike z noži in revolverji. Obležalo je na mestu 9 mrtvih jetnikov in več ranjenih.« Taki prizori pa se ne vrše sedaj le pogosto po cestah, temveč celo v sodnih dvorinah, kjer nahujskano ljudstvo napada »izdajalce republike« in jih mori. Ker se tako politično lin- čanje ponavlja redno, ne bo neresnična trditev, da se hočejo na ta način portu- galski mogočnjaki znebiti svojih poli- tičnih nasprotnikov. Saj je vendar več kot čudno, da je »mironogledajoča« množica oborožena z noži in revolverji, da se lahko brani pred »napadi« jet- nikov.

Napredek katoliške Cerkve v Rumu- niji. V Dobruži živeči pravoslavni Bul- gari so zaradi konflikta z rumunsko vlado, ki jim je prepovedala bulgarsko cerkveno petje, prestopili h katoličanstvu. Rumun- ski pravoslavni škof je hotel tem Bulga- rom vsiliti rumunsko cerkveno petje. Od- redil je, da bi ljudi k temu prisilil, da se cerkve zapro. Da bi našel izhod iz tega konflikta, je pa rumunski naučni minister izdal odredbo, naj se cerkveno petje vrši menjaje v rumunskem in bulgarskem je- ziku. Bulgari pa tudi s tem niso bili zado- voljni ter so naznanili rumunskemu kralju, da bodo prestopili v katoliško cerkev. Sto- pili so že v stik s katoliškim nadškofom v Bukareštu, da bi jim preskrbel dušne pa- stirje.

Ženska lepota na Hrvaškem v kilo- gramih in litrih. Na leto se prodaja na Hrva- škem pudra, šminke in dišečih vod: v Za- grebu 694 kg pudra, 401 kg šminke in 1460 litrov dišečih vod; v Osijeku 791 kg pudra, 509 kg šminke, 986 litrov dišečih vod; v Županji 104 kg pudra, 92 kg šminke,

218 litrov dišečih vod in 62 kg fine moke; v Zemunu 99 kg pudra, 90 kg šminke in 370 litrov dišečih vod; v Križevcu 56 kg pudra, 42 kg šminke, 94 litrov dišečih vod. V dru- gih manjših krajih si ženske pomagajo s fino moko in cikorijskim papirjem.

Z zakramenti za umirajoče v letalnem stroju k bolniku. Iz Alžira poročajo: Pol- kovnik Largeot je bil pred dnevi pri reko- nosciranju v pokrajini Tuaregov smrtno ranjen ter je zahteval pomoči duhovnikov. Ker pa duhovnika ni bilo v koloniji in je bila bližnja francoska naselbina 200 kilo- metrov oddaljena, bi ostala zadnja želja umirajočega neizpolnjena, ako bi se navzo- či aviatik poročnik Bregard ne izjavil pri- pravljeno, da gre po duhovnika v nasel- bino z letalnim strojem. Dvignil se je torej z dovoljenjem svojega poveljnika v zrak, preletel v nekaj urah 200 kilometrov v Laghouat, vzel duhovnika k sebi na krov in prišel še pravočasno nazaj, da je pre- videl duhovnik težko ranjenega polkov- nika z zakramenti za umirajoče, nakar je polkovnik kmalu izdihnil.

Bombni napad na mošejo. Pred mošejo Eskidžani v Seresu so položili Bolgari bombo, ki je eksplodirala in ranila sedem oseb. Tri Bolgare so are- tirali.

Otrokovo truplo v zaboji. Na ne- kem berlinskem kolodvoru so urad- niki odprli te dni zaboj, iz katerega je prihajal nenavaden smrad. Zaboj je bil oddan pred desetimi dnevi ter ga ni prišel nihče iskat. Našli so v njem truplo novorojenega otroka. Konstati- rali so na njem hude opekline. Nena- ravna mati je skušala otroka brčkone najprej sežgati. Poizvedbe, kdo je od- dal na kolodvoru zaboj, so ostale do- slej brez uspeha.

Perzijska pregrinjala za otomane po 7 kron. Trgovina za preproge in po- hištvo S. Schein, c. in kr. dvorni založ- nik, Dunaj I., Bauernmarkt 10, 12 in 14, razpošilja pregrinjala v perzijskih vzorcih, barve bordo ali oliv, od danes naprej po reklamni ceni komad po 7 K. (300 cm dolge, 150 cm široke.) K temu primeren namizni prt K 3—, in postelj- na odeja K 4— komad. Moderna pre- grinjala od K 5-80 naprej. Namizni prt v pastelnih barvah od K 2-40, posteljne odeje od K 3-40 naprej. Tople volnene spalne odeje z lepimi bordurami, 124 cm široke, 200 cm dolge, po tvorniški ceni komad po K 1-90. Suknene zavese, erēm, bordo ali olivne barve, ali gladke z vezenino po K 2— za 1 del. Razpošilja po povzetju, dokler je kaj zaloge in ako se sklicuje na naš časopis. Bogato il- lustriran cenik (ravnokar izšel) je našim bralcem na razpolago. Zadostuje do- pisnica z natančnim naslovom in, da se sklicuje na naš časopis.

Pomankljiva prebava je vzrok ze- lo mnogih bolezni. Za vedno uravnavo prebavljanja služi dr. Rose balzam iz lekarne B. Fraga rja, c. kr. dvornega založnika v Pragi. Dobi se v vsaki le- karni. — Glej oglas!

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 12 oktobra 1912.

Pšenica za oktober 1912	11-67
Pšenica za april 1913	12-28
Rž za oktober 1912	10-88
Rž za april 1913	10-84
Oves za oktober 1912	12-11
Oves za april 1913	11-67
Koruza za maj 1913	8-33

AVTOMOBILI
LAURIN & KLEMENT
deln. dr. v Mladi Boleslavi.
SVETOVNA ZNAMKA. 1407

Sunlight
Smilo
za pisano perilo!

Iz najbolj žlahtnih surovin napravljeno, čisti po svoji lastni moči ter so vsi pri- datki odveč. Ničesar ne od- strani, samo nesnago, to pa temeljito, dočim barve perila niti ne bledijo, niti se ne zaplavijo.

Dvojni kos po 30 h, esmokoten po 16 h.

763 II

Pitana perutnina! Meso! Franko po povzetju: 5 kg kozara vsebuje: 1 mastno gos ali 3-4 kokoši za juho, pulardi ali race (najfinejše sveže zaklano) ali sveže volovsko meso ali teletina K 6-70. — 3258 M. J. Schwarz, Buczac.

Zahvala.

Za mnogobrojno spremstvo k več- nemu počitku mojega nečaka, go- spoda

Ludvika Jenkota
župnika v pokoju na Skaručni

izrekam prisrčno zahvalo prečastiti duhovščini, blagorodni gospe učitelji in šolski mladini ter občanom na Skaručni. Čč. gospe sestrām v Repnjah in šolski mladini istotam, potem g. učitelju in šolski mladini v Vodicah, veleč. gospodu dekanu za lepi govor ter sploh vsem bližnjim in daljnjim udeležencem pogreba.

Dunaj, dne 10. oktobra 1912.

Pavlina Valjavec, teta
3245 s sinovoma in hčerjo.

Mesto vsakega drugega obvestila. 3260

Rodbina Kocjan naznanja vsem pri- jateljem in znancem žalostno vest, da je naš iskreno ljubljeno oče in stari oče, gospod

JAKOB KOCJAN

danes ob 10. zvečer, po dolgi in mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče v 88. letu svoje starosti v Gospodu zaspal.

Pogreb predraga rajnika bo v ne- deljo, dne 13. oktobra ob 4. uri pop. iz liše žalosti, Karlovska cesta št. 7, na pokopališče k Sv. Kržu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v cerkvi sv. Jakoba.

Predraga rajnika priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

LJUBLJANA, 11. oktobra 1912.

instrukcije

Ponudbe na upravo „Slovenca“ pod „Instrukcija“.

Pozor!

Zahtevajte pri Vašem trgovcu na samo „kocko za govejo juho“, temveč vedno **IZROČNO** 3172

Zvezda s križcom

MAGGI -JEVE kocke za govejo juho

po 5 v

kajti to so

priznано najboljšie!

Samo prava z imenom MAGGI in varstveno znamko zvezdo s križcom!

A VIII 697/11/9

Oklic.

Prostovoljna javna prodaja.

C. kr. okrajna sodnija v Ljubljani, odd. VIII. bode na predlog upravičencev po dne 3. junija 1911 zamrli Mariji Rožanc prodajala v zapuščino spadajoče zemljišče vlož št. 452 davčne občine Rudnik, obstoječe iz parcele št. 167/7 hiša v Rudniku št. 40 z vrtom vred (parcels št. 223/2).

Kot izklicna cena se določa 700 K.

Dražba se vrši dne

24. oktobra 1912 ob 9. uri dopoldne

na lici mesta v Rudniku št. 40.

Ponudki pod izklicno ceno se ne sprejmejo.

Zavarovanim upnikom ostanejo njihove pravice nedotaknjene.

Predlagatelj ima pravico dražbo tekom osem dni odobriti ali ne.

Pogoji se vpogledajo lahko pred dražbo pri podpisani sodniji, soba št. 33.

C. kr. okrajno sodnišče Ljubljana, odd. VIII.
dne 3. oktobra 1912.

Ženitna ponudba

Vdovec, star 36 let, mizarski moj- ster, z enim 7 let starim otrokom, v lepem prometnem kraju, zraven kolodvora in več tovarn, na Sta- jerskem, želi stopiti v zakon s po- stanim dekletom ali vdovo približno te starosti, brez otrok, in v svrhu izboljšanja obrti vsaj 1000 K goto- vine. Ponudbe s sliko naj se blago- volijo poslati na upravnštvo „Slo- venca“ pod šifro: „Srečen zakon št. 3255.“ Tajnost strogo zjam- čena, slike se vračajo.

Skoraj nov, kratek

glasovir

se ceno prodaja. Radeckega cesta št. 2, na vogalu sv. Petra ceste. 3254

Zahvala. 3233

Dne 1. oktobra t. l. pogorela so nam naša poslopja, katera smo imeli zavarovana pri Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani. Škoda cenila se je takoj 2. oktobra in tudi nemu- doma izplačala, vsled tega pripo- ročamo to edino domačo slovensko zavarovalnico vsakemu nastopleje. Svoji k svojim!

Šujica, dne 3. oktobra 1912.

Fr. Ciuha l. r. Ana Verhovc l. r.
† Janežič Fr. podp. I. Pehani l. r.

Išče se

Bolniški strežaj

Oni, ki ume nekoliko nemški, ima prednost

Ponudbe na upravo lista pod št. 3236.

Mesto K 18, le K 6-50

ura, prstan 3257

veržica in obesek, krasna „Fantasie“ ura za gospode iz novega srebra z dvema lepo gravir. pokrovoma, zlatim ro- bom, prav dobrim kolesjem na sidro, solidna izvršitev, z amer. elektro-goldin dvojno veržico z lepim obeskom in gold-double prstanom za go- spode. Za dober tek ure se da pismeno 3 letno jamstvo. Po povzetju vse skupaj le K 6-50.

Uhrenhaus Famos, Dunaj 329 XVI/2
Lorenfeldergürtel 5

Zumena ali denar nazaj. — Zastopniki se iščejo povsod.

URA z veržico za samo kron 2-20.

Vsled nakupa velike zaloge ur, raz- pošilja šlezjska tovarna: 1 prekrasno pozlačeno 36 ur idočo precizijsko-an- ker-uro z lepo veržico za samo K 2-20, ter 3let- nim pismenim jamstvom. Pri nakupu 3 kosov cena K 6—, 5 kos. K 9—. Pošilja proti povzetju

prusko-šlezjska izvozna trdka

A. Gelb, Krakov 340.

Za neugajajoče denar nazaj. 3734

Golsa

se da odstraniti brez joda s sredstvom, ki je je iz- umil nek ozdravljenec, četudi so bila brez vspeha vsa druga sredstva. Zahtevajte takoj proti vposlatvi 20 vin. v znamkah naš prospekt. 1857

Kemični laboratorij Paracelsus Sternberg, Morava.

Oklic.

Prostovoljna javna prodaja.

C. kr. okrajna sodnija v Ljubljani, odd. VIII. bode na predlog upravičencev po dne 3. junija 1911 zamrli Mariji Rožanc prodajala v zapuščino spadajoče zemljišče vlož št. 452 davčne občine Rudnik, obstoječe iz parcele št. 167/7 hiša v Rudniku št. 40 z vrtom vred (parcels št. 223/2).

Kot izklicna cena se določa 700 K.

Dražba se vrši dne

24. oktobra 1912 ob 9. uri dopoldne

na lici mesta v Rudniku št. 40.

Ponudki pod izklicno ceno se ne sprejmejo.

Zavarovanim upnikom ostanejo njihove pravice nedotaknjene.

Predlagatelj ima pravico dražbo tekom osem dni odobriti ali ne.

Pogoji se vpogledajo lahko pred dražbo pri podpisani sodniji, soba št. 33.

C. kr. okrajno sodnišče Ljubljana, odd. VIII.
dne 3. oktobra 1912.

Tržiške novice.

t Napredek. Tovarna Goecken je dobila nove stroje za izdelavo črevljev, tudi domača, slovenska tovarna Klotfutar postavi v svoji črevljarni nove stroje. Gosp. inženir Pollak gradi veliko strojno, v katero bo mogoče sprejeti večje število delavcev. Vse dosedanje tržiške tovarne pa presega po svoji eleganci, po higijeničnih in najmodernejših napravah krasna tovarna Kozina ob kolodvoru. V nobeni tovarni ni v zdravstvenem oziru tako preskrbljeno, kakor v novi Kozinovi tovarni, kjer delajo delavci in delavke v svetlih, snažnih prostorih. Nič ne pretiravamo, ako trdimo, da je ta tovarna ena najmodernejših v državi.

t Zaloigra »Garcia Moreno« se bo predstavljala jutri ob pol 8. uri zvečer v društvu sv. Jožefa. Predstavljali jo bodo naši Orli. Nastopilo bo okrog 25 oseb na odru. Imenovana zaloigra je dosegla na vseh odrih lepe uspehe. Vabimo k obilni udeležbi. Vstopnice se dobivajo v trgovini g. Petra Gregorec.

t Društvena predavanja se vrše vsak tork ob osmih zvečer v moški dvorani. Prvi je predaval g. Vinko Tavčar »O Martinu Slomšku«. Zadnji tork je govoril g. kaplan Golé o narodnosti ter pozival navzoče, naj bodo vsikdar zvesti materinemu jeziku. Prihodnji tork zopet v društvo.

t Jugoslovanska Strokovna Zveza je že prekoračila število 100. Šteje že okrog 110 članov in članic. Le pogumno dalje! V organizaciji je naša moč! Vpisovanje je ob torkih in nedeljah v društvu.

t Telovadni odsek ima redne vaje ob sredah in sobotah večer. Načelnik Zupan se je udeležil minulo nedeljo prireditve goriške podzveze Orlov v Mirnu pri Gorici.

t Občinske table s samonemškimi napisi so izginile po nalogu občinskega urada. Napravile se bodo nove v domačem jeziku. Tudi ljudska šola dobi nove napise.

SUKNA in modno blago za gospode in gospe priporočila izv. hiša **CEFIRI** Prokop Skorkovský in sin v Humpolcu na Češkem. Vzorci na zahtevo franco. Zelo zmerno ceno. Na željo dam tukaj izgotoviti gospod. obleke.

Zobna krema **KALODONT** Ustna voda

Priporočamo hitre **drože (presgerm)**

Iz drožarne Josipa Košmerl, Ljubljana, Franciškanska ulica 8. Izborna blago! Točna postrežba. Zahtevajte drože v prid »Slovenske Straže«.

Zitno kavo, najpopolnejši izdelek zadnjega časa, zajamčeno slovenski produkt, pošilja 5 kg v lepi platneni vrečici za K 4.— po povzetju na vsako avstro-ogrsko pošto. K vsaki pošiljki se priloži prav lepa in dragocena premija, kot pozlačen kozarec, lonček, poslikana šatulja, jedilno orodje i. dr. porabni predmeti in prav lepi okraski za vsako gospodinjstvo. Obrnite se zaupno na trdko Jos. Vesely, Praga VII. 586 Češko.

Slovenska Straža v Ljubljani

želi imeti v vsaki občini po vsem Slovenskem zanesljivega človeka, ki bi sodeloval pri »Ljudskem zavarovanju«. Zagotovljen je dober in trajen zaslužek. Ponudbe pod »Ljudsko zavarovanje« na Slovensko Stražo v Ljubljani.

500 K Vam plačam, ako Vaših kurjih očes, bradavic in trde kože tekom 3 dni brez bolečin ne odpravi moj uničevalec korenin **Ria-mazilo**. — Cena lončku z jamstvenim pismom 1 krono. 2519

Kemény (Kaschau) I. Poštni predal 12/160, Ogrsko.

Celje Slovenska tvrdka! Celje

Izdeluje velike 26 198

mostne tehtnice

vseh sistemov in velikosti za tehtanje vozov in živine. Prevzame iste tudi v prenovljenje.

JVAN REBEK, stavbeni in umetni ključavničar, Hermanova ulica št. 10.

Konfekcijska trgovina

in 970 50

zavod za izdelovanje oblek po meri

A. Kunc, Ljubljana

Dvorski trg Zidovska ulica

prilporoča svoje izborne izdelke

vsakovrstnih jesenskih in zimskih oblačil.

Strogo solidna postrežba.

Najnižje, stalne cene.

Ilustrovani ceniki na razpolago!

Zajamčeno pristno **Slivovko Hruševac Brinjevec Tropinovec Vinsko žganje**

iz lastne žganjarne se dobe v množinah od 25 litrov naprej pri veležgarnjarni sadja 959 (52)

M. Rosner & Co., Ljubljana, poleg pivovarne »Union«.

Proda se

rabljen **lokomobil** z 28 konjskimi silami in **bencinmotor** z 12—16 k. silami.

Oba stroja sta popolnoma dobro ohranjena. Naslov se izve v upravnistvu tega lista pod št. 3191. (Znamka!) 3191

Ivan Buggenig, sodarski mojster, Ljubljana Cesta na Rudolfovo železnico št. 5. Priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih

sodov.

Prevzema tudi vsa v njegovo stroko spadajoča dela po najnižjih cenah. Solidno delo. 3412 Točna postrežba.

Drva

mehka in trda (suha); radi pomanjkanja prostora znižane cene. Dostavijo se na zahtevanje tudi na dom, Parna žaga **SCAGNETTI** za državnim kolodvorom. 1842

Proda se skoro nov 3163

modroc

o Knafllovi ulici 4 levo pritišče.

Nadležne kocene na obrazu in na rokah odstranjuje v petih minutah **dr. H. Rixa odstranjevalec kocin** zajamč. neškodljiv, gotov uspeh. Škatlja za K 4.— zadostuje. Razpošilja strogo diskretno **Rix dr. A. Rix, Laboratorij Dunaj IX, Berggasse 17 H.**

UČENEC

kateri ima veselje do trgovine, zdrav in ne pod 14 let star, dober v računanju, sprejme se takoj in pod ugodnimi pogoji v večjo trgovino v mestu na Gorenjskem. Oni, ki ume strojepis in tesnopis, ima prednost in že nekaj plače. Kaj več pove iz prijaznosti uprava tega lista pod št. 3237. 3237 2

Novo jesensko in zimsko blago

za ženske obleke pri

R. Miklauc

Ljubljana, Skitarjeva ulica 5.

Proste na zahtevo. Cene nizke.

Postrežba znano dobra.

3229

Fini ŠPIRIT

iz žita, najboljša kakovost za žganje priporoča v množinah od 60 litrov naprej po prav nizki tovarniški ceni **M. Rosner & Co., Ljubljana**, poleg pivovarne Union.

960 (52)

Pazite na sledeče vrstice.

Vaš poklic

Vas sili, da mnogo sedite. Vi trpite na zaprtju.

Preizkušeno iz izbranih najboljših in uspešnih zdravilnih zeli skrbno pripravljeno, tek zbujačo in prebavljajočo pomembno in lahko odvajajočo domačo zdravilo ki ublaži in odstrani zamačenost, nezmerenost, slabe dihte, prebavljanja in sopročne zaprtja, n. pr. gorečico, napenjanje, nezmerne tvorbe kislin ter krče jo dr. Rose balz m za žledoc iz lekarne B. Fragnerja v Pragi.

SVARILO! Vsi deli emb lažo imajo portavno deponovano varst. zn. mke

GLAVNA ZALOGA: LEKARNA

B. FRAGNER-ja, c. in kr. dvor. dobavitelj,

„Pri črnem orlu“, PRAGA, Mala strana 203,

vogal Narodove ulice. 3119

Pe pošli se razpisila vsak dan.

Cela stekl. 2 K, pol stekl. 1 K. Proti naprej vpošlj. K 150 se pošlje mala steklenica, za K 280 velika steklenica, za K 470 2 veliki steklenici za K — 4 velike steklenice za K 22.— H vel. steklenice poštnine prosto na vse pošte avstro-ogr. monarhije.

Zaloga v lekarnah avstro-ogr. — V Ljubljani: Rih. Sušnik, Dr. G. Piccoli, Jos. Cizmar.

Proda se

enonadstropna hiša

sredi trga z gospodarskim poslopjem, vrtom in nekaj njiv, pripravna za vsako obrt. Vprašanja na M. Hribar, Mengeš. 3221 1

Milijoni rabijo zoper **Kašeli** hripavost, katar in zasiljenje, krčni in

oslovski kašeli slastne

Kaiserjeve prsne karamele s „tremi“ jelkami.

6100 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in kasebnikov zajamčuje gotov uspeh. Izredno prijetni in elastični bonboni. 3091

Zavoj 20 in 40 vinarjev. Ovojček 60 vinarjev

Prodajajo jih v Ljubljani lekarne: Ubalid pl. Trnkoczy, Rihard Sušnik, Dr. G. Piccoli, Deželna lekarna, Mr. Ph. And. Bohinc, Mr. Ph. Jos. Cizmar, Ant. Kane, drogerija; R. Cvančura drogerija „Adrija“, — Lekarne na delih: Daniel Pirc, Idrja, J. Bergmann, Novomesto, C. Andrijašič, Novo Mesto, Jur. Hus, Vipava, Milan Wach, Metlika, A. Roblek, Radovljica, Hinko Brilli, Litija, Karel Savnik, Lekarna pri Sv. Trojici, Kranj, Fr. Baccaroleh, Postojna, Jos. Močnik, Kamnik, E. Burdych, Skofja Loka, Mr. Ph. Bohulav Lavica, lekarnar, Trzin, Ph. Mr. E. Koželj, Jesenice, V. Arko, trg., Senožeče, Jos. Rudolf, drogerija, Litija, J. Kandusar, trg., Menges.

F. K. KAISER, puškar

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6.

Priporoča svojo največjo zalogo pušk in samokresov ter lovskih priprav. Avtomatične pištole: „Browning“, „Steyer“ itd. Najboljši topič „Salut“.

V zalogi ima vse potrebščine za ribji lov, v največji izbiri po najnižjih cenah. Poprava koles (bicikljev) ter njih deli. Popravila točno in ceno. Umetalni ogenj. C. kr. prodaja smodnika. Cenik zastoj in poštne prosto.

Zimski barhenti!

Kdor rabi dobro in pristnobarvne barhente, flanelo, srajce in drugo perilo, lanene in bombažaste kanafase, cešire, platno, inlet, brisače, rjuhe, zimsko blago za dame in gospe, žepne robce in druge tkanine, naj se obrne na krščansko trdko 2884

Jaroslav Marek, ročna tkalnica 45.

v Bistrem pri Novem Mestu ob Met. (Češko).

Vzorci se pošiljajo zastoj in poštne prosto. V zalogi imam tudi veliko množino ostankov zimskega barhenta, flanelo, kanafasa itd., in razpisiljam v zavojih po 40 m za 16 K, prve vrste za 20 K, linejno vrsto za 22 K franko po povzetju. Od ostankov se vzorci ne pošiljajo. Srajce za gospe iz flanelo ali cešira 1 komad K 1.00, 2.30, 3.60, 4. in 4. Pri odjemu 6 kom. srajc jih pošljem franco. Pri naročilih zaščeta navedba širine vrata. Dopisuje se slovensko.

J. Ciuha

uljudno vabi k nakupu zimskih potrebščin v svojo manufakturno trgovino „Pod Tranco“ Stari trg št. 1.

3226

Kuharica

želi dobiti službe, najraje v kakem župnišču, ali pa pri kakem drugem krščanskem samskem gospodu. Naslov pove uprava tega lista pod št. 3219.

v 16 letu bi rada vstopila kot vajenka

v kako manufakturno trgovino na deželo na Kranjskem ali Stajerskem. — Ponudbe naj se pošljejo do 20. oktobra na upravo „Slovenca“ pod naslovom „Deklica št. 3154“.

Trgovci!

Esenca za kis, 1 kg dá 30 litrov najmočnejšega vinskega kisa, 5 kg pošiljka K 6.—. — Mast za čevlje (Globin) 100 skatelj K 10.—. — Esenca za rum K 5.— kg, tudi za slivovko in borovničar itd, pošilja po povzetju „Paracelsus“, kem. tovarna, Sternberg, Morava. 3228 2

Brzjavke: Prometbanka Ljubljana.

C. kr.

priv.

Telefon št. 41.

Splošna prometna banka podružnica Ljubljana, prej J. C. Mayer

Centrala na Dunaju. — Ustanovljena 1864. — 30 podružnic, Vogal Marijin trg — Sv. Petra cesta. Delniški kapital in rezerve 52.000.000 kron.

Preskrbovanje vseh bankovnih transakcij, n. pr.: Prevzemanje denarnih vlog na hranilne knjižice brez rentnega davka, kontovne knjige ter na konto-korent z vsakodnevnim vedno ugodnim obrestovanjem. — Denar se lahko dviga vsak dan brez odpovedi. — Kupovanje in prodajanje vrednostnih papirjev strogo v okviru uradnih kurznih poročil. — Shranjevanje in upravljanje (depoti) vrednostnih papirjev in posojila nanje. 3999

Ustmena in pismena pojasnila in nasveti o vseh v bančno stroko spadajočih transakcijah vsikdar brezplačno. Stanje denarnih vlog na hranilne knjižice dne 30. septembra 1912. K 75,396.335.—

Najkulantnejše izvrševanje borznih naročil na vseh tuzemskih in inozemskih mestih. — Izplačevanje kuponov in izžrebanje vrednostnih papirjev. — Kupovanje in prodajanje deviz, valut in tujih novcev. — Najemodaja varnih predalov samoshrambe (safes) za ognjevarno shranjevanje vrednostnih papirjev, listin, dragotin itd. pod lastnim zaklepom stranke. — Brezplačna revizija izžrebanih vrednostnih papirjev. — Promese za vsa žrebanja.

Vedno krasne novosti, dobro blago
in po že znano najnižjih cenah dobite
v modni trgovini Peter Šterk
Ljubljana, Stari trg št. 18.

Špeciialna trgovina najmodernejših bluz, jutranjih oblek, Ia. kakovosti; moško, žensko in otroško perilo, velika izbira najmodernejših moških klobukov in čepic, dalje čepic za dame, deklice itd., ter velika izbira najmodernejših kožuhovine. 3483

Najceneje nove gibljive brzoparilnike

vse vrste slamoreznice in vse
druge poljedelske stroje ter
železnino ponujata

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in poljedelskimi stroji
Ljubljana, Dunajska cesta št. 16.

549

Ne zamudite zahtevati cenik.

Izgotovljene obleke

za moške in otroke v veliki izbiri po zmerni ceni v manufakturni trgovini

2934

Ljubljana Pri Škofu zrau. škofije

Starosloveča livarna zvonov Francesco Broili in sinova

Udine (Chiavris)

in

Gorica (Corso Francesco Gius. 88).

Odlikovana z zlato medaljo in s častno diplomom na največih razstavah tuzemstva in inozemstva. Izgotavlja skupne harmonične zvonove v vsaki velikosti, vsaki zaželjeni teži, številki in glasu, kakor tudi posamezne zvonove k drugim, zagotavlja soglasje in čistoglasen razdomeči zvok. Sestavlja železne odrenice za oporo zvonov, izvršuje popolno montažo in prevzame vsa popravila v teku enega leta na lastne stroške. Dovoljujejo se ugodne cene in povoljni plačilni pogoji, kateri so plačljivi samo po odobrenju in v slučaju, da so zvonovi v splošno zadovoljnost izvršeni. Izdelava tudi kipe, plakete, vence iz bronza in vsakovrstne druge umetne izdelke. Na željo in brez zaveze se razpošiljajo načrti in obrisi, se dajo uveti in pojasniti, eventualno lahko pride tehnično izobražena oseba na pogovor k naročevalcu.

Poizvedba pri 3080 52

Francesco Broili v Gorici.

Tomasova žlindra znamka ★ zvezda

je najcenejše in skozi desetletja preizkušeno najboljšo fosfornokislo gnojilo za **iraonike, pašnike in deteljšča**, pomnoži dvakrat do trikrat pridelek ter izboljša tudi kakovost rastlin. Ako se sedaj v jeseni troši na grudo, učinkuje vidno že spomladi. — **Svari se pred manjvrednim blagom!** Naročila na cele vagone in na drobno sprejema

Veletgovina z železnino „MERKUR“ 2675

Peter Majdič v Celju

kjer je zaloga in prodaja tvrdke Thomasphosphatfabriken, Berlin, Nr. 35.

Preselitev gostilne.

Slavnemu občinstvu, posebej pa cenjenim dosedanjim gostom vljudno naznanjava, da sva svojo gostilno „Pod gabrom“ pred Igriščem štev. 1

preselila pod naslovom „Pod Rimsko lipo“ pred Igriščem štev. 2.

Točila bodeva pristna bizeljska in istrijska vina ter vedno sveže pivo. Za dobro kuhinjo je skrbjeno.

K obilnemu obisku prijazno vabita **Ivan in Frančišča Ogorelc.**

„Pod Rimsko lipo“

„Pod Rimsko lipo“

Prodaja iz konkurza.

V konkurzu gospoda Ljudovika Dollenza, trgovca v Ljubljani, Prešernova ulica št. 12, se proda trgovinska zaloga, obstoječa iz perila, nogavic, galanterijskega in sploh mešanega blaga v inventurni vrednosti 25.061 K

ofertnim potom v celoti en bloc.

Ponudbe za inventurno vrednost ali nad njo in tudi 10% pod inventurno vrednostjo se brezpogojno uvažujejo in se sprejme najvišja ponudba.

O ponudbah, ki bodo nižje nego 10% pod inventurno vrednostjo, si pridržuje upravništvo konkurzne mase posebno odobritev; sprejela se bo povsod le najvišja ponudba. Vsak ponudnik je vezan na ponudbo do 1. novembra t. l. in ima ob izročitvi ponudbe položiti za vadji 2500 K. Vse ponudbe je izročiti konkurznemu upravitelju **gospodu dr. Fran Tomiňeku, odvetniku v Ljubljani, Sodna ulica št. 8.**

Došle ponudbe se odprejo dne 25. oktobra. Sprejeti najvišji ponudek je založiti pri konkurznem upravitelju v gotovini do 1. novembra t. l. in potem takoj prevzeti celotno zalogo.

Za popolnost zaloge ter inventurnega zapisnika in za kakovost blaga ne prevzame konkurzno upraviteljstvo nobene odgovornosti.

Inventurni zapisnik je na vpogled pri konkurznem upravitelju; isti izkazuje na zahtevo zalogo in podaja vsa potrebna pojasnila.

Dr. Fran Tomiňek,

konkurzni upravitelj.

3057 5

Gospodinje!

Pozor!

Ne kupite presnega masla ali nadomestila zanje, dokler niste poizkusile slovit, splošno znane, svetovne znamke

BLA MSCH EINA

„UNIKUM“
MARGARINE

„UNIKUM“ ni rastlinska margarina.

„UNIKUM“ se izdeluje iz najčistejših goveje obistne toliške z visoko pasterizirano smetano, ima torej največjo redilno vrednost in je resnično zdrav.

„UNIKUM“ ni umeten, nego najčistejši naravni izdelek.

„UNIKUM“ je 50% cenejši od navadnega presnega masla in za 50% bolj izdaten nego to.

SAMO BLA MSCH EINOV „UNIKUM“

je resnično edino in pravo nadomestilo za presno maslo, ki daleč prekaša vse doslej hvalisano.

Izdelovanje

BLA MSCH EINA „UNIKUM“ je varovano s stalno državno kontrolo in je to razvidno na vsakem zavitku.

Cenjena gospodinja!

Ne dajte se torej begati od drugih oglasov in rabite za nadomestilo presnega masla za

pečenje

praženje

kuhanje

samo

maslen kruh

1771

BLA MSCH EINA „UNIKUM“ MARGARINE

Dobiva se povsod.

Poizkušnje gratis in franko.

Združene tvornice za margarino in presno maslo, Dunaj X.V.